

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2014–2016

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Pavla Nováková

Právní forma cestovní kanceláře

Praha 2016

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. PhDr. René Petráš, PhD.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER FULL-TIME STUDIES

2014-2016

DIPLOMA THESIS

Pavla Nováková

Legal form of travel agency

Prague 2016

The Diploma Thesis Work Supervisor:

JUDr. PhDr. René Petráš, PhD.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Jméno autora.....

Poděkování

Děkuji vedoucímu své diplomové práce JUDr. PhDr. René Petrášovi, PhD., za trpělivost a podnětné připomínky při zpracování této diplomové práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá tématem právní formy cestovní kanceláře (CK). Cílem práce je pokusit se zhodnotit, která právní forma podnikání je pro běžnou cestovní kancelář obecně nejvýhodnější. Dílčím cílem práce pak je formulovat doporučení pro volbu právní formy CK.

Za účelem naplnění výše stanovených cílů je diplomová práce logicky členěna na teoretickou a analytickou část. Teoretická část je složena ze čtyř kapitol. První kapitole se zaměřuje na vymezení základních pojmů, tedy především na odlišení cestovní kanceláře a cestovní agentury. To je skutečnost, která má v řadě případů vliv i na právní formu CK, neboť CK a cestovní agentura jsou dvě možné formy podnikání v cestovním ruchu. Druhá kapitola se zaměřuje na specifika podnikání v oblasti cestovního ruchu, která mají rovněž vliv na volbu právní formy CK. Třetí kapitola pak pojednává o legislativním rámci podnikání cestovní kanceláře v ČR, jsou zde představeny nejdůležitější právní předpisy a požadavky z nich plynoucí. Čtvrtá kapitola je pak věnována přímo právní formě podnikání v cestovním ruchu se zaměřením především na cestovní kancelář.

Na teoretickou část práce pak navazuje část analytická, která se poznatky z teoretické části pokouší uplatnit v praxi. Za tímto účelem je tak v páté kapitole diplomové práce realizována komparace české právní úpravy s úpravou na Slovensku. Na základě této komparace jsou pak formulována vlastní doporučení de lege ferenda.

Klíčová slova

Cestovní kancelář, cestovní ruch, forma podnikání, společnost s ručením omezeným, živnostenské podnikání.

Annotation

This thesis deals with the legal form of a travel agency. The main objective is to try to assess which legal form of business is for normal travel agency generally preferred. The operational objective then is to formulate recommendations for the selection of the legal form of travel agency.

To fulfill the objectives set out above thesis is logically divided into theoretical and analytical part. The theoretical part consists of four chapters. The first chapter focuses on the basic concepts, primarily on the differentiation of tour operators and travel agencies. The second chapter focuses on specific business in tourism, which also affect the choice of legal form travel agency. The third chapter deals with the legislative framework of business travel agencies in the Czech Republic, are introduced important legislation and requirements arising from them. The fourth chapter is devoted directly to the legal form of the tourism business, focusing primarily on the travel agency.

The theoretical part is followed by analytical part, tries to apply theoretical knowledge in practice. For this purpose the fifth chapter of the thesis carried out a comparison of Czech legal regulation with the Slovak Republic. On the basis of this comparison are then formulated its own recommendations *de lege ferenda*.

Keywords

Form of business, limited liability company, tourism, trade business. travel agency.

OBSAH

ÚVOD	9
1 ZÁKLADNÍ POJMY	12
1.1 Podnikatel	12
1.2 Podnikání	13
1.3 Cestovní kancelář vs. cestovní agentura	14
1.4 Koncese	16
2 SPECIFIKA PODNIKÁNÍ V CESTOVNÍM RUCHU	18
2.1 Specifika právní úpravy v cestovního ruchu	18
2.2 Specifika podnikání v cestovním ruchu	22
2.3 Povinnosti spojené s podnikáním v cestovním ruchu	27
3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PODNIKÁNÍ CESTOVNÍ KANCELÁŘE	
V ČR.....	32
3.1 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.....	32
3.2 Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).....	33
3.3 Zákon č. 159/1999 Sb. o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu	35
3.4 Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).....	36
4. PRÁVNÍ FORMA PODNIKÁNÍ V CESTOVNÍM RUCHU	38
4.1 Fyzická osoba.....	38
4.2 Právnícká osoba.....	41
4.2.1 Osobní společnosti	44
4.2.2 Kapitálové společnosti	49
4.2.3 Společnosti evropského práva	54
4.3 Situace v ČR	56
4.4 Doporučení pro CK	58
5. KOMPARACE SE SLOVENSKOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU	60
5.1 Podnikání fyzické osoby	60
5.2 Podnikání právnícké osoby.....	63
5.3 Doporučení de lege ferenda pro ČR	65

ZÁVĚR	67
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	69
Monografie:.....	69
Odborné články:.....	70
Právní předpisy:.....	72
Judikatura:.....	72

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá tématem právní formy cestovní kanceláře. Toto téma bylo zvoleno hned z několika důvodů. Předně jsem se v bakalářské práci věnovala subjektům práv a jejich povinnostem podle živnostenského zákona a v diplomové práci jsem měla v úmyslu využít znalosti nabyté při zpracovávání bakalářské práce a především je prakticky aplikovat, což právě zvolený konkrétní případ cestovní kanceláře (dále také jen „CK“) umožňuje.

Nelze totiž opomenout ani skutečnost, že právní úprava v ČR i jinde ve světě nabízí celou řadu možných právních forem pro podnikání, které bývají formálně v rovné pozici. Praktická použitelnost je ovšem obecně různorodá, každému oboru podnikání i každému jednotlivému podnikateli může vyhovovat jiná právní forma. Při tom je třeba zohlednit fakt, že cestovní ruch se vyznačuje celou řadou různých specifik, která mají na volbu optimální právní formy podnikání nezanedbatelný vliv.

Dalším důvodem pro volbu tématu právní formy cestovní kanceláře je skutečnost, že každý začínající podnikatel, který zakládá cestovní kancelář, se musí v rámci svého podnikatelského plánu zabývat i otázkou právní formy cestovní kanceláře. Stejně tak je nezbytné zvážit veškeré související okolnosti, jako je například odpovědnost podnikatele, daňové aspekty, náklady, rizika pro podnikatele i pro cestovní kancelář, množství povinností, které se ke konkrétním právním formám vztahují apod.

Zvolené téma diplomové práce je tedy nesporně velmi praktické zejména v případech, kdy je zakládána nová cestovní kancelář, ale také v situaci, kdy již existující cestovní kancelář uvažuje o změně právní formy za účelem určité optimalizace některých aspektů (např. daňového zatížení, odpovědnosti, rizik, nákladů apod.). Otázka právní formy je tudíž jednou ze stěžejních otázek, které je třeba u každé cestovní kanceláře řešit.

Právní forma CK je důležitá například proto, že úpadky cestovních kanceláří nejsou v České republice neobvyklým jevem. S případným úpadkem cestovní kanceláře pak souvisí velké množství nákladů, leckdy skutečnost, že CK je dlouhodobě předlužená a nestíhá plnit své závazky. Je zde obvykle také odpovědnost za zákazníky, kteří se v době úpadku či problémů nacházejí v zahraničí, leckdy je třeba řešit i problémy související s dodavateli (hotely, letecké společnosti apod.), čímž na cestovní kancelář je kladena

vysoká odpovědnost a vysoké nároky. Z tohoto hlediska je vhodné při volbě právní formy zohlednit především otázku odpovědnosti podnikatele – fyzické osoby za výše uvedené skutečnosti a ručení podnikatele za případné závazky CK.

Právní forma je však důležitá i z pohledu administrativní zátěže, neboť zejména v začátcích podnikání, kdy CK není hned příliš zisková, není vhodné volit takovou formu, která vyžaduje mnoho administrativy (např. akciovou společnost). Velký rozsah administrativy totiž podnikateli navyšuje náklady, neboť je například nutné mít adekvátní počet personálu, který se o administrativu stará. Stejně tak na počátku podnikání může podnikatel preferovat nižší daňovou zátěž, neboť právnické osoby obecně podléhají tzv. dvojímu zdanění, kdy nejprve zisk daní právnická osoba a následně fyzická osoba, které je vyplácen podíl na zisku. V případě, kdy na počátku podnikání není dosahováno velkých zisků, je leckdy cílem podnikatele, aby daňová zátěž byla co nejmenší.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, při volbě právní formy CK je nutné zohlednit celou řadu aspektů a především se zaměřit na ty aspekty, které podnikatel považuje v daném čase za prioritní. Je rovněž vhodné vzít v úvahu, že právní formu CK lze v budoucnu změnit (a to i vícekrát), nicméně obvykle je tato možnost spojena s určitou administrativou a určitými náklady, tudíž je třeba věnovat volbě právní formy CK dostatečnou pozornost.

Pokud se týká cíle práce, tato diplomová práce analyzuje právní úpravu cestovních kanceláří a na tomto základě se pokusí zhodnotit, která právní forma podnikání je pro běžnou cestovní kancelář obecně nejvýhodnější. Dílčím cílem práce pak je formulovat doporučení pro volbu právní formy CK.

Za účelem naplnění výše stanovených cílů je diplomová práce logicky členěna na teoretickou a analytickou část. Teoretická část je složena ze čtyř kapitol. První kapitole se zaměřuje na vymezení základních pojmů, tedy především na odlišení cestovní kanceláře a cestovní agentury. To je skutečnost, která má v řadě případů vliv i na právní formu CK, neboť CK a cestovní agentura jsou dvě možné formy podnikání v cestovním ruchu. Druhá kapitola se zaměřuje na specifika podnikání v oblasti cestovního ruchu, která mají rovněž vliv na volbu právní formy CK. Třetí kapitola pak pojednává o legislativním rámci podnikání cestovní kanceláře v ČR, jsou zde představeny nejdůležitější právní předpisy a požadavky z nich plynoucí. Čtvrtá kapitola je pak

věnována přímo právní formě podnikání v cestovním ruchu se zaměřením především na cestovní kancelář.

Na teoretickou část práce pak navazuje část analytická, která se poznatky z teoretické části pokouší uplatnit v praxi. Za tímto účelem je tak pátá kapitola diplomové práce věnována případové studii, ve které je představen konkrétní podnikatelský plán a v návaznosti na něj je doporučena nejvhodnější forma podnikání CK v tomto konkrétním podnikatelském plánu. V šesté kapitole je pak realizována komparace české právní úpravy s úpravou na Slovensku. Na základě této komparace jsou pak formulována vlastní doporučení de lege ferenda.

Metodami, které jsou v práci použity, jsou zejména studium odborné literatury a právních pramenů. Dále je využita metoda analýzy právní úpravy, tedy zejména zákonných právních předpisů. Nezbytnou metodou, která umožní nahlédnout do specifické oblasti podnikání, kterou je cestovní ruch, je pak analýza speciálních materiálů z činnosti cestovních kanceláří. Poslední metodou, o kterou je práce doplněna, je synchronní komparace české právní úpravy s úpravou Slovenska, což znamená, že je srovnávána aktuální právní úprava v obou zemích.

1 ZÁKLADNÍ POJMY

Za účelem pochopení textu v následujících kapitolách je nezbytné, aby byly stručně vymezeny nejdůležitější pojmy, se kterými bude dále pracováno. Mezi takové pojmy patří zejména podnikatel a podnikání, cestovní kancelář a cestovní agentura či koncese.

1.1 Podnikatel

Pojem podnikatel je vymezen v ustanovení § 420 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále také jen „OZ“). OZ definuje podnikatele jako toho, „*kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.*“¹ Z výše uvedené definice je zřejmé, že podnikatel musí být nadán výše uvedenými znaky, nicméně ve své podstatě nemusí být držitelem podnikatelského oprávnění.²

Tentýž právní předpis dále specifikuje vymezení podnikatele pro účely ochrany spotřebitele, když § 420 odst. 2 OZ uvádí, že pro zmíněné účely „*se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.*“³

Vedle výše uvedeného vymezení podnikatele pak OZ obsahuje i jinou definici podnikatele, kterou je formální vymezení. Formální vymezení je zakotveno v ustanovení § 421 OZ. Zde je uvedeno, že za podnikatele je považována též osoba, která je uvedena v obchodním rejstříku.⁴ Vedle toho pak zákon stanoví ještě domněnku podnikatele, když uvádí, že se má za to, že „*podnikatelem je osoba, která má k podnikání*

---

¹ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník. In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 420 odst. 1.

² LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 6 svazků. Velké komentáře. s. 1606, ISBN 978-80-7400-529-9.

³ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 420 odst. 2.

⁴ Tamtéž, § 421 odst. 1.

živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona.“⁵ Právní domněnka podnikatele je přitom domněnkou vyvratitelnou,⁶ tedy platí, že subjekt je podnikatelem, pokud neprokáže opak.

V zásadě lze však v případě cestovní kanceláře, jejíž právní formou se tato práce zabývá, přisvědčit zejména charakteristice podnikatele uvedené v ustanovení § 420 odst. 1 OZ, ze které tedy bude v následujícím textu vycházeno.

1.2 Podnikání

V aktuální právní úpravě není výslovně definován pojem podnikání. Pojem je však pro tuto práci stěžejní, neboť právní formou se ve své podstatě obvykle rozumí forma podnikání. Právní forma podnikání pak určuje typ podnikatelského subjektu, který se věnuje podnikání.⁷ Co se rozumí podnikáním, se však dovozuje z charakteristiky podnikatele, která je upravena v ustanovení § 420 odst. 1 OZ. Podnikání lze tedy vymezit jeho základními znaky, kterými jsou samostatnost, výkon výdělečné činnosti na vlastní účet, na vlastní odpovědnost (na vlastní podnikatelské riziko), za účelem dosažení zisku, soustavně, a to buď živnostenským, nebo jiným obdobným způsobem.⁸

Pojem podnikání lze chápat buď v materiálním slova smyslu, nebo ve formálním slova smyslu. Rozdíl spočívá v tom, že v materiálním pojetí je nutné splnit veškeré výše uvedené znaky naráz, aby se jednalo o podnikání, nicméně ve formálním slova smyslu může nastat situace, kdy všechny znaky splněny nejsou, a přesto lze činnost jedince chápat jako podnikání. Bývá tomu tak zejména v případě, kdy jsou splněna formální kritéria podnikání, mezi která lze v souladu s ustanovením § 421 odst. 1 OZ řadit zejména zápis do obchodního rejstříku.⁹

---

⁵ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 421 odst. 2.

⁶ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 6 svazků. Velké komentáře. s. 1612. ISBN 978-80-7400-529-9.

⁷ ČIŽINSKÁ, Romana a MARINIČ, Pavel. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 204 s. Prosperita firmy. s. 16. ISBN 978-80-247-3158-2.

⁸ LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 6 svazků. Velké komentáře. s. 1606. ISBN 978-80-7400-529-9.

⁹ Tamtéž, s. 1607.

1.3 Cestovní kancelář vs. cestovní agentura

V této kapitole představené pojmy cestovní kancelář a cestovní agentura užívá zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Tento zákon je velmi důležitým právním předpisem zejména z hlediska rozlišení možnosti podnikání v cestovním ruchu ve formě cestovní agentury a CK. Zde se tedy jedná o dvě odlišné právní formy podnikání v cestovním ruchu, které je třeba za účelem identifikace příslušných odlišností a neztotožňování těchto pojmů vymežit.

Výše zmíněný zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu definuje pojem cestovní kancelář ve svém ustanovení § 2 odst. 1, kde stanoví, že cestovní kancelář je podnikatelem, „*který je na základě koncese oprávněn organizovat, nabízet a prodávat zájezdy. Cestovní kanceláři je také osoba, která má v době podpisu cestovní smlouvy sídlo nebo místo podnikání v jiném členském státě Evropské unie nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, než je Česká republika. Cestovní kancelář usazená na území jiného státu musí podnikat na základě oprávnění tohoto státu k provozování cestovní kanceláře a musí mít sjednané pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře, nebo být jinak pro tento případ zajištěna, alespoň v rozsahu stanoveném tímto zákonem.*“¹⁰

Cestovní agentura je rovněž definována v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, a to konkrétně v jeho ustanovení § 3 odst. 1, kde zákon uvádí, že cestovní agenturou se rozumí podnikatel, který je na základě volné ohlašovací živnosti oprávněn provozovat následující činnosti: „*nabízet a prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu, organizovat kombinace služeb cestovního ruchu a nabízet je a prodávat jiné cestovní kanceláři za účelem jejího dalšího podnikání, zprostředkovávat prodej jednotlivých služeb cestovního ruchu pro jinou cestovní kancelář nebo cestovní agenturu, případně pro jiné osoby (dopravce, pořadatele kulturních, společenských a sportovních akcí apod.) a zprostředkovávat prodej zájezdu pro jinou*

---

¹⁰ ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244, § 2 odst. 1.

*cestovní kancelář; cestovní smlouva v těchto případech musí být uzavřena jménem cestovní kanceláře, pro kterou je zájezd zprostředkováván.*¹¹

Základní rozdíly, které lze identifikovat mezi cestovní kanceláří a cestovní agenturou, lze vymezit tak, že cestovní agentura představuje obecně volnější způsob podnikání, je živností ohlašovanou volnou, kdežto provozování cestovní kanceláře je koncesní živností s povinným pojištěním proti úpadku. S tím souvisí i skutečnost, že cestovní agenturu lze založit snáze (živnost stačí ohlásit), zatímco u CK je nutné získat koncesi, což je obvykle administrativně a organizačně náročnější proces. Výlučně cestovní kancelář je pak oprávněna nabízet a prodávat zájezdy a uzavírat cestovní smlouvy. Z toho důvodu má CK sice větší rozsah činnosti, ale nese také větší podnikatelské riziko, což se pak odráží v povinnosti platit pojistné stanovené zákonem.¹²

Cestovní agentura může naopak prodej zájezdů pouze zprostředkovávat pro cestovní kanceláře a dále může také nabízet a prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu (dopravu, ubytování, stravování, prodej letenek apod.). Na druhé straně však cestovní agentura nemá pojišťovací povinnost, což v praxi znamená, že ceny svých produktů není nucena navyšovat, na rozdíl od pojištěné CK.¹³

Dělicím mezníkem mezi tím, kdy se jedná o činnost CK a kdy se jedná o cestovní agenturu, je pak výklad právního pojmu „zájezd.“¹⁴ Pojem zájezd je přitom definován v ustanovení § 2521 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, tak, že zájezdem se rozumí „*předem připravený soubor služeb cestovního ruchu.*“¹⁵ OZ nabízí rovněž negativní vymezení pojmu zájezd, které je upraveno v ustanovení § 2548 OZ. Zde zákon stanoví, že zájezdem „*není soubor služeb cestovního ruchu poskytnutý podnikateli za účelem jeho dalšího podnikání ani soubor služeb cestovního ruchu, jehož nabídka a poskytnutí není podnikáním.*“¹⁶

---

¹¹ ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244, § 3 odst. 1 a § 2 odst. 2 písm. a-d.

¹² BANDÚROVÁ, Monika. Zájezd jako stěžejní právní pojem v podnikání v cestovním ruchu. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 6. s. 38. ISSN 1210-6348.

¹³ Tamtéž, s. 38.

¹⁴ Tamtéž, s. 38.

¹⁵ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník. In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2521.

¹⁶ Tamtéž, § 2548.

Skutečnost, že nabídka a poskytnutí není podnikáním, je nutné chápat tak, že se jedná zejména o organizování zájezdů různými spolky a neziskovými organizacemi, které není organizováno pravidelně, ale bývá organizováno nahodile, za účelem kulturního či sportovního vyžití, návštěvy konkrétní akce, oslavy apod., u nichž úplata buď zcela chybí, nebo se jedná pouze o úhradu nutných výdajů za dopravu apod.¹⁷

Za zmínku z praxe stojí rovněž skutečnost, že v mnoha evropských zemích existuje trend spojovat cestovní agentury s cestovními kanceláři, často takovým způsobem, že cestovní kancelář je přímým vlastníkem cestovní agentury. Typickým příkladem je třeba Velká Británie, kde je situace taková, že tři největší CK vlastní tři největší cestovní agentury. V některých případech mívá takové spojení dokonce nadnárodní charakter.¹⁸ Výhodou takového spojení je právě skutečnost, že s cestovní agenturou se pojí méně povinností a zřídit cestovní agenturu je méně náročné než zřídit cestovní kancelář, přičemž zároveň pokud vlastník již jednu cestovní kancelář má a uvažuje spíše o rozšíření podnikání, cestovní agentura mu umožní získávat více zakázek pro jeho vlastní cestovní kancelář. Rozdílů mezi CK a cestovní agenturou plynoucích z české právní úpravy je celá řada, nicméně pro účely odlišení těchto dvou pojmů je výše uvedené vymezení dostačující.

1.4 Koncese

V souvislosti s vymezením pojmu cestovní kancelář již byl zmíněn pojem koncese. S ohledem na to, že koncese je pro právní formu cestovní kanceláře obecně jedním z definujících znaků, je třeba rovněž vymežit i tento pojem. Jednoduše lze uvést, že koncese je státní povolení k provozování koncesované živnosti.¹⁹

Zde se však objevuje nutnost vymežit rovněž pojem koncesovaná živnost. Tou se rozumí taková živnost, u které živnostenské oprávnění vzniká na základě

---

¹⁷ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 938, ISBN 978-80-7400-287-8.

¹⁸ HORNER, Susan. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: [aplikovaný marketing služeb]*. Praha: Grada, c2003, s. 325, ISBN 80-247-0202-9.

¹⁹ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

správního aktu (rozhodnutí o udělení koncese). Náležitosti žádosti o udělení koncese a doklady, které se k ní připojují, se v detailech liší podle toho, zda žádost činí fyzická nebo právnická osoba, česká nebo zahraniční osoba, určité modifikace nastávají též u jednotlivých koncesovaných živností. Předpokladem udělení koncese je též buď kladné závazné stanovisko dotčeného orgánu, které se vydává podle obecné živnostenskoprávní úpravy přímo živnostenskému úřadu (živnostenské úřady), nebo podmiňující rozhodnutí dotčeného orgánu, které se v případech stanovených zvláštními zákony vydává žadateli jako samostatné rozhodnutí. Součástí obsahu živnostenského oprávnění ke koncesované živnosti jsou omezení v podobě stanovených podmínek. Žadatel, popř. odpovědný zástupce pro provozování živnosti, musí splňovat určité hmotněprávní předpoklady (zejm. tzv. všeobecné a tzv. zvláštní podmínky) provozování živnosti. Žádost musí mít stanovené náležitosti a musí být zákonem požadovaným způsobem doložena, popř. žadatel musí včas odstranit její závady. Při splnění všech uvedených předpokladů je na udělení koncese právní nárok, v opačném případě živnostenský úřad žádost o koncesi zamítne. Živnostenské oprávnění vznikne dnem právní moci rozhodnutí, jímž byla udělena koncese, popř. pozdějším dnem, který byl uveden v žádosti o koncesi.²⁰

---

²⁰ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

2 SPECIFIKA PODNIKÁNÍ V CESTOVNÍM RUCHU

Cestovní ruch je oborem podnikání, který je z celé řady důvodů specifický. S ohledem na skutečnost, že v této práci je pojednáno o právní formě cestovní kanceláře, je kapitola členěna na dvě části, kdy první část pojednává o specifikách právní úpravy cestovního ruchu a druhá o specifikách podnikání v cestovním ruchu a souvisejících specifických povinnostech podnikatelů.

2.1 Specifika právní úpravy v cestovního ruchu

Předně je třeba zmínit, že organizované cestování za účelem zábavy či poznání nebo relaxace je relativně nový fenomén. S tím souvisí fakt, že právní úpravě cestovního ruchu chybí dlouhodobá tradice. Tradicionalismus se totiž výrazněji projevuje pouze u otázek, které s cestovním ruchem a podnikáním v něm souvisí spíše okrajově. Nezřídka jej lze identifikovat spíše jen u souvisejících problémů, nikoli přímo v právní úpravě podnikání v cestovním ruchu. Právní úprava cestovního ruchu je totiž stejně jako cestování organizované prostřednictvím cestovních kanceláří poměrně nový fenomén. Zvláštní právní úprava cestovního ruchu totiž ve většině zemí začala vznikat až po skončení 2. světové války.²¹

Skutečnost, že právní úprava cestovního ruchu, stejně jako podnikání v něm, má poměrně krátkou historickou tradici, může mít negativní vliv zejména na aktuální právní úpravu. Zatímco u řady právních institutů je ze strany zákonodárce možné čerpat již z institutů římského práva, které s ohledem na skutečnost, že leckdy ovlivňují současnou právní úpravu v celé řadě evropských zemí (ČR nevyjímaje) lze považovat za velmi osvědčené, v případě právní úpravy cestovního ruchu, stejně jako podnikání v této oblasti, není kde načerpat inspiraci, pokud se týká historicky prověřených institutů. Je tudíž možné, že právní úprava podnikání v cestovním ruchu nemusí být ani v roce 2016 zcela optimální, resp. nemusí řešit všechny možné problémy, které s podnikáním v cestovním ruchu souvisí.

---

²¹ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, s. 39, ISBN 978-80-7452-032-7.

Česká právní úprava cestovního ruchu a do značné míry tudíž i podnikání v něm má svůj základ právě až v právu EU. Je to dáno zejména tím, že na českém území dlouho právní úprava cestovního ruchu prakticky neexistovala, popř. byly upraveny jen některé aspekty (např. v živnostenském zákoně byla upravena živnost provozování cestovní kanceláře apod.), nicméně komplexní úprava zde neexistovala. V souvislosti s tím, že Česká republika usilovala o členství v EU, do které vstoupila 1. 5. 2004, bylo také nezbytné transponovat právní úpravu cestovního ruchu a podnikání v něm, která byla obsažena v evropském právu, do práva českého. S ohledem na charakter EU jako nadnárodní instituce a závazku jejích členských států (státy, které se na vstup do EU teprve připravují nevyjímaje), bylo povinností České republiky transponovat evropské směrnice, které právní úpravu podnikání v cestovním ruchu upravovaly.²²

Z hlediska transpozice evropského práva do práva českého je důležitá především směrnice 90/314/EHS o souborných službách pro cestování, pobyty a zájezdy. Tato směrnice byla do českého právního řádu implementována zákonem č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.²³ Jiná ustanovení směrnice pak byla transponována do tehdejšího občanského zákoníku, kterým byl zákon 40/1964 Sb., občanský zákoník. Směrnice upravovala především právo na ochranu zákazníka CK, který má podle směrnice postavení spotřebitele.²⁴

Vedle výše uvedené směrnice a nařízení pak bylo nutné do českého práva transponovat i další směrnice, kterými jsou v oblasti podnikání v cestovním ruchu zejména následující:²⁵

- „*Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/27/ES ze dne 19. května 1998, o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů;*
- *Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím*

---

²² PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2013, s. 55 a násl. ISBN 978-80-7452-032-7.

²³ HULVA, Tomáš. Ochrana spotřebitele v komunitárním evropském právu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 7-8. s. 68. ISSN 1210-6348.

²⁴ ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, 2 sv. Velké komentáře. s. 2393. ISBN 978-80-7400-108-6.

²⁵ Tamtéž, s. 2378.

v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů,

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. května 2005, o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2111/2005 ze dne 14. prosince 2005, o vytvoření seznamu Společenství uvádějícího letecké dopravce, kteří podléhají zákazu provozování letecké dopravy ve Společenství, o informování cestujících v letecké dopravě o totožnosti provozujícího leteckého dopravce,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2006 ze dne 5. července 2006, o právech osob se zdravotním postižením a osob s omezenou schopností pohybu a orientace v letecké dopravě.“

Pokud se týká vlastní závaznosti nařízení a směrnic, je třeba uvést, že český (národní) zákonodárce – v případě směrnic – má být veden zásadou funkčního, výsledného účinku („*effet utile*“), přičemž – pokud se jedná o volbu formy a prostředků legislativního řešení – požívá potřebné autonomie.²⁶ Jinak řečeno při transpozici směrnice č. 90/314/EHS a dalších směrnic, které rovněž upravují podnikání v cestovním ruchu na úrovni evropského práva, bylo z pohledu českého zákonodárce nutné dosáhnout cíle, který stanoví směrnice. Nebylo však uloženo, jakými prostředky bude cíle dosaženo, o tom rozhodoval český zákonodárce sám.

Oproti tomu nařízení má obecnou působnost. Je tedy závazné v celém svém rozsahu. Na rozdíl od směrnic nařízení nevyžadují ke své vnitrostátní aplikovatelnosti svoji vnitrostátní transpozici, tj. není nutné přenesení obsahu nařízení do vnitrostátního předpisu. V tomto smyslu je tudíž nařízení v členských státech přímo aplikovatelné a závazné. I přesto, že nařízení obecně nevyžadují ke své vnitrostátní aplikovatelnosti transpozici, mohou některá nařízení ke své úplné vnitrostátní aplikovatelnosti vyžadovat určitou konkretizaci nebo doplnění, které bývá realizováno pomocí vnitrostátních prováděcích předpisů.²⁷

---

²⁶ ZEMÁNEK, Jiří. Sbližování práva ČR s právem ES. Evropské právo. 1998, č. 8. s 2. ISSN 1803-2486.

²⁷ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

V českém právním řádu pak úprava cestovního ruchu není v právu kodifikována ,a dokonce ji ani nelze podřadit pod jeden obor práva. Právní úprava cestovního ruchu i podnikání v něm totiž leží na pomezí celé řady právních odvětví, a to jak odvětví soukromého, tak i veřejného práva. Zmínit lze například právo občanské, obchodní, evropské, správní či finanční.²⁸

Tato skutečnost pak v kombinaci s tím, že znalosti české populace o právu obecně nejsou optimální, vede k tomu, že řada podnikatelů v cestovním ruchu se jen obtížně orientuje ve svých povinnostech a v právech zákazníka.

S tím souvisí rovněž skutečnost, že této problematice se v České republice věnuje jen velmi málo odborných publikací. Výjimku tvoří snad jen publikace, které se věnují aspektům finančního práva v cestovním ruchu, tedy zejména daním a poplatkům. Těchto publikací je k dispozici dostatek.²⁹

Výše uvedené je opět určitým problematickým specifickým aspektem, neboť pokud neexistuje dostatek odborné literatury, ze které by si podnikatel v oboru cestovního ruchu mohl zjistit informace o veškerých povinnostech, které jsou mu právem ukládány, je nutné, aby pracoval přímo se zněním zákona. Znění zákona je sice primárním pramenem právní úpravy, nicméně pro běžného člověka, právního laika, může být práce přímo se zákonem obtížně srozumitelná. Proto by pro něj bylo výhodnější mít možnost porovnat znění zákona s odbornou publikací, která by důležité aspekty znění jednotlivých předpisů vzájemně kombinovala. Právě propojení různých aspektů konkrétní otázky práva je totiž pro podnikatele často důležitější než přesné znění zákona, v němž se problematika týká několik málo paragrafů. Tímto způsobem totiž podnikatel na rozdíl od prostého studia zákona má možnost zjistit, že se má zaměřit nejen na úpravu např. v občanském zákoníku, ale také na úpravu v zákoně o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. Knihy a odborné články mají potenciál propojit znalosti z jednotlivých předpisů a zpřístupnit je tak právním laikům, pro které může být orientace přímo v řadě zákonů velmi náročná a hrozí, že nějaké důležité ustanovení přehlédnou, s čímž mohou být následně spojeny nejrůznější sankce.

---

²⁸ PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, s. 36. ISBN 978-80-7452-032-7.

²⁹ PETRÁŠ, René. Problémy právní úpravy cestovního ruchu. *Studia turistica*. 2012, 3 , č. 1. ISSN 1804-252X. Dostupné také z: <http://www.vspj.cz/soubory/download/id/1177>

2.2 Specifika podnikání v cestovním ruchu

Řada specifík právní úpravy podnikání v cestovním ruchu plyne i z charakteru samotných služeb, které jsou v cestovním ruchu poskytovány. Především je nutné vždy vzít v úvahu, že zatímco CK je podnikatelem, zákazník CK je spotřebitelem (vyjma případů, kdy si služby CK objedná podnikatel při výkonu svého podnikání – zde se však nejedná o zájezd dle ustanovení § 2521 občanského zákoníku o smlouvě o zájezdu.³⁰

Vedle toho však existují i další specifika, která je nutné promítnout do právní úpravy, protože jinak by jak pro CK jako podnikatele, tak pro zákazníka CK mohla být právní úprava velmi omezující či by mohla v řadě případů významně komplikovat podnikání v oblasti cestovního ruchu. A vlastní poskytování služeb. Jedná se zejména o následující specifika cestovního ruchu, která je nutno v právní úpravě zohlednit:³¹

- Poskytované služby mají charakter převážně osobních služeb, na rozdíl od služeb věcných, které jsou vždy spojeny se spotřebou zboží.
- Větší závislost na komplementárních službách vzhledem k různorodosti potřeb účastníků cestovního ruchu. Kromě toho ve spotřebě takových služeb existuje určitá zastupitelnost, která je sice menší při uspokojování cílových potřeb, zatímco v realizačních potřebách je větší. Nejčastějšími příčinami této substituce je změna cen, nabídky, preference subjektu apod.
- Obrácené distribuční cesty – u služeb zákazník musí přijít sám do místa konzumace služby, zde je nutné jej tam obvykle dopravit.
- Účastník cestovního ruchu vystupuje obvykle jako neanonymní na rozdíl od spotřebitele na trhu zboží.
- Neexistence fyzického systému distribuce – nákup služeb je realizován prostřednictvím zprostředkovatelů, na veletrzích a výstavách, kteří často rozhodují o tom, jaké služby si bude zákazník vybírat.

---

³⁰ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 934. ISBN 978-80-7400-287-8.

³¹ ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. 4. české upr. vyd. Praha: Idea servis, 1996, s. 17, ISBN 80-85970-11-2.

- Podmíněnost nákladů – na rozdíl od výrobků nelze kalkulovat náklady na fixní a variabilní část, ale je třeba je kalkulovat na balík služeb (ubytování, strava, doprava, výlet, který je v ceně, apod.).
- Působení produktu na zákazníka je krátkodobé a přechodné a významná je výrazná sezónnost.
- Výběr trávení dovolené závisí na zvýšené míře emocionálních a psychických faktorů při rostoucích nárocích (prestiž, móda, následování idolů apod.).
- Určujícími faktory pro vnímání kvality poskytovaných služeb jsou zejména otázky vnější stránky, jinými slovy prvořadá je úloha image (při výběru destinace, restaurace, ubytovacího zařízení).
- Větší význam ústní reklamy (word-of-mouth advertising) – informace o zkušenostech s konzumovanými službami v minulosti, které získávají potenciální zákazníci od jiných lidí.
- Lehká okopírovatelnost ze strany konkurence i působení různorodého chování zákazníků v podobě masových módních vln do oblíbených turistických míst, nebo naopak bumerangové chování zákazníků, při kterém vyhledávají neběžné formy cestovního ruchu.

Právní úprava tak musí umožňovat například určité možnosti změny smlouvy, popř. ceny zájezdu v návaznosti na změny ceny např. pohonných hmot, musí počítat i s možností zrušení zájezdu, pokud se např. přihlásí minimum zájemců a CK by tak z prostředků, které zákazníci zaplatili, nepokryla ani náklady s pořádaným zájezdem související. Na druhou stranu zákazník jako spotřebitel musí být chráněn, tudíž CK například musí být pojištěna pro případ úpadku, řadu otázek je nutné sjednat ve smlouvě, jsou určeny určité časové limity, do kdy je nutné spotřebiteli – zákazníkovi oznámit například změnu ceny apod. Tyto problémy z velké části upravují ustanovení § 2521–2549 občanského zákoníku, která upravují smlouvu o zájezdu.³²

Podnikání v cestovním ruchu se vyznačuje rovněž tím, že cestovní kancelář – podnikatel, nabízí svým zákazníkům, kteří mají postavení spotřebitele, služby, které obvykle neprovádí sama CK, ale podílí se na nich větší množství různých subjektů – například letecká společnost, hotel, hotelová restaurace, místní průvodce apod. CK jako

---

³² HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 934 a násl. ISBN 978-80-7400-287-8.

podnikatel tak sice může ovlivnit výběr svých obchodních partnerů (tj. například jaký hotel zvolit pro své klienty a jaký nikoliv, jakého dopravce zvolit apod.), nicméně nedokáže fakticky ovlivnit, jakým způsobem nakonec budou tyto subjekty vystupovat vůči klientům CK a zda vše proběhne v pořádku a dle dohody. Specifikum podnikání v cestovním ruchu tak spočívá zejména v tom, že CK jako pořadatel zájezdu ručí zákazníkovi, který je spotřebitelem, tudíž je jako slabší strana právními předpisy obecně více chráněn,³³ i za řadu věcí, které CK nemá v daný čas na daném místě reálnou možnost ovlivnit. Například na místě se o zákazníka CK starají z velké části smluvní partneři CK, jednotlivé lokality jsou obvykle poměrně výrazně vzdáleny od sídla CK v České republice a pokud má CK navíc lokalit mnoho, nemá možnost všechny zkontrolovat.

Samozřejmě že CK má v místě pobytu obvykle svého zástupce – delegáta, který řadu problémů může zjistit a následně se zákazníkem řešit, nicméně i tak nemá možnost zjistit všechny možné nedostatky, které mohou být v rozporu s tím, jak má zájezd dle dohody mezi CK a smluvními partnery probíhat.

Může se tak stát, že klient bude požadovat slevu či náhradu například za zpoždění, které zapříčinily technické problémy na straně dopravce. Stejně tak může klient CK požadovat kompenzaci třeba proto, že kvalita ubytování v hotelu nebyla taková, jaká byla sjednána ve smlouvě o zájezdu. Podobné situace přitom nejsou při podnikání v cestovním ruchu nijak neobvyklé, naopak v praxi se s nimi cestovní kanceláře setkávají velmi často a jsou tak nuceny řešit problémy, ze které přímo nemohou. Nicméně je to právě CK, kdo má se zákazníkem závazkový smluvní vztah,³⁴ a tudíž je rovněž CK tím, kdo je vůči zákazníkovi za nedostatky v tom, co tvoří součást zájezdu, odpovědný.

Výše uvedené přitom plyne přímo z občanského zákoníku, kde například v ustanovení § 2537 odst. 1 je uvedeno, že „nemá-li zájezd vlastnosti, o nichž pořadatel zákazníka ujistil nebo které zákazník vzhledem k nabídce a zvyklostem důvodně očekával, zajistí pořadatel nápravu, pokud si nevyžádá neúměrné náklady.“³⁵ Z odstavce 2 téhož

---

³³ PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, s. 90. ISBN 978-80-247-4862-7.

³⁴ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 934 a násl. ISBN 978-80-7400-287-8.

³⁵ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2537 odst. 1.

ustanovení pak vyplývá, že „*nezjedná-li pořadatel nápravu ani v přiměřené lhůtě, kterou mu zákazník určí, může si zákazník zjednat nápravu sám a pořadatel mu nahradí účelně vynaložené náklady. Určení lhůty k nápravě není třeba, pokud pořadatel odmítl nápravu zjednat nebo vyžaduje-li se okamžitá náprava vzhledem k zvláštnímu zájmu zákazníka.*“³⁶

Z komentáře k občanskému zákoníku pak plyne, že pořadatel (tedy CK) je povinen plnit své povinnosti vyplývající ze smlouvy o zájezdu řádně a včas, tak jako každý jiný dlužník. Vlastnosti mohou vyplývat buď z výslovného ujištění (např. i v katalogu či na webu pořadatele), či z výslovného ujednání ve smlouvě, příp. mohou vyplývat ze zvyklostí. Pokud např. katalog obsahuje informaci, že u hotelu je „krásná pozvolná písčitá pláž“, a není tomu tak, tj. jde o skaliska, kamenitou pláž apod., lze mít za to, že předmět plnění neodpovídá ujištění, které spotřebitel obdržel z katalogu či popisu služby na internetu.³⁷

Výše uvedené je naprosto v pořádku, nicméně je nutné říct, že provozovatel, kterým je CK sídlící v České republice, patrně není schopen mít přehled o všech dílčích změnách, které se ve všech lokalitách, kde zájezdy pořádá za poslední dny či týdny udály. Může se tak skutečně stát, že v době, kdy pořadatel zájezd nabízel, byla situace na místě zcela jiná než v době, kdy zákazník byl na zájezdu (není neobvyklé, že zákazníci si dovolenou rezervují řadu měsíců dopředu). Zde je pak nutné počítat s tím, že z hlediska odpovědnosti nese podnikání v cestovním ruchu určité riziko. Že bude nutné řešit problémy, které CK nezavinila a až do chvíle, kdy je na ni upozornil nespokojený zákazník, o nich dokonce ani vědět nemusela.

Podobně ve prospěch zákazníka a k tíži pořadatele zájezdu, tedy CK, vyznívá i ustanovení § 2540 občanského zákoníku, který stanoví, že „*má-li zájezd vadu a vytkl-li ji zákazník bez zbytečného odkladu, má zákazník právo na slevu z ceny ve výši přiměřené rozsahu a trvání vady.*“³⁸ I zde zákazník uplatňuje u CK právo na slevu za vady, které v řadě případů nevznikly zaviněním CK, ale třetího subjektu.

---

³⁶ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2537 odst. 2.

³⁷ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 969, ISBN 978-80-7400-287-8.

³⁸ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2540.

Skutečnost, že CK jako pořadatel zájezdu odpovídá svým zákazníkům i za vady vzniklé v důsledku jednání či opomenutí obchodních partnerů CK, lze však řešit tím, že CK vyjedná následně adekvátní slevu i pro sebe u dodavatele, který nedodal službu dle dohody, případně může CK požadovat regresní náhradu škody po takovém dodavateli. Výše nastíněné situace jsou tudíž pro podnikatele v cestovním ruchu nepříjemné a zatěžující, mohou dokonce poškozovat jejich jméno, nicméně nejsou obvykle neřešitelné.

V občanském zákoníku lze však identifikovat i další případ, kdy je situace obtížnější. Jedná se o případ, kdy dojde-li k porušení povinnosti, je pořadatel vedle náhrady majetkové škody povinen nahradit rovněž újmu vzniklou narušením dovolené. Laicky se často hovoří o náhradě za tzv. ztrátu radosti z dovolené či ztrátu požitku z dovolené.³⁹

Zde lze uvést příklad z praxe, kdy Soudní dvůr EU v případě *Simone Leitner proti TUI Deutschland GmbH & Co. KG*, C-168/00, řešil otázku, zda ustanovení čl. 5 směrnice 90/314/EHS v sobě zahrnuje právo zákazníka CK (tedy spotřebitele) na náhradu materiální i imateriální újmy (ztrátu požitku z dovolené, který spočíval v tom, že v důsledku podávaného jídla v hotelu onemocněla dcera salmonelou a rodiče se o ni museli starat místo toho, aby si užívali klidné dovolené). Přestože ustanovení čl. 5 odst. 1 směrnice 90/314/EHS výslovně imateriální újmu nezmiňuje, dospěl tehdy Soudní dvůr EU k závěru, že vzhledem ke znění čl. 5 odst. 2 směrnice 90/314/EHS (výkladem *a contrario*) svědčí spotřebiteli také právo na náhradu imateriální újmy, která v sobě zahrnuje ztráty požitku (radosti) z dovolené.⁴⁰ Na rozdíl od směrnice pak český občanský zákoník i v návaznosti na evropskou judikaturu výslovně upravuje, že náhrada imateriální újmy za splnění dalších zákonných podmínek (zejména porušení povinnosti) zákazníkovi (spotřebiteli) náleží.

Výše uvedené pak znamená, že CK by v předkládaném případě měla zákazníkovi kompenzovat nejen náhradu vzniklou konzumací zkaženého jídla, které však nepodávala sama CK, ale hotelová restaurace, což je jiný subjekt, ale měla by navíc také poskytnout náhradu imateriální újmy, která plynula z toho, že v důsledku pochybení hotelové

---

³⁹ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 976, ISBN 978-80-7400-287-8.

⁴⁰ Tamtéž, s. 977.

restaurace vznikla zákazníkovi imateriální újma. Tímto není míněno, že právní úprava, která tímto chrání spotřebitele, není správná, ale lze to chápat jako příklad, jaká specifická rizika lze identifikovat při podnikání v cestovním ruchu. Ačkoli to tak na první pohled obvykle nepůsobí, je vyznačuje se podnikání v cestovním ruchu poměrně složitou situací z hlediska odpovědnosti CK za veškeré závazky, což je dáno především důvody uvedenými výše (řada subjektů, které poskytují různé služby, které dohromady tvoří zájezd, nemožnost kontrolovat všechny lokality 24 hodiny denně a skutečnost, že zákazníci leckdy zájezdy zakupují poměrně dlouho dopředu, čímž může dojít k řadě změn v mezidobí).

Dalším specifikem podnikání v cestovním ruchu je, že cestovní kanceláře musí být ze zákona povinně pojištěny proti úpadku. Tato povinnost je upravena v ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu.⁴¹ Povinné pojištění by v optimálním případě (kdy CK není podpojištěna) mělo vést zajištění zvýšené ochrany a jistoty zákazníka v případě úpadku cestovní kanceláře v plném rozsahu jeho nároků. Podle zákona musí být smlouva o pojištění záruky pro případ úpadku sjednána takovým způsobem, aby „*se pojištění vztahovalo na veškeré zájezdy prodané v době platnosti této smlouvy a na zaplacené poukazy na zájezd, ledaže cestovní kancelář uzavře novou smlouvu o pojištění záruky pro případ úpadku; prodejem zájezdu se rozumí okamžik uzavření smlouvy o zájezdu.*”⁴²

2.3 Povinnosti spojené s podnikáním v cestovním ruchu

Určitým specifikem podnikání v cestovním ruchu je skutečnost, že podnikatel má vůči zákazníkovi (spotřebiteli) celou řadu povinností, které mohou podnikatele zatěžovat. Řadu povinností má podnikatel navíc ještě před tím, než dojde k uzavření smlouvy o zájezdu, tudíž pořadatel zájezdu má povinnosti ještě dříve, než mezi ním a klientem vůbec vznikne nějaký závazkový vztah. Příkladem takového ustanovení, které tuto otázku upravuje, je zejména ustanovení § 2524 občanského zákoníku, které ukládá pořadateli zájezdu povinnost informovat zákazníka ještě před uzavřením smlouvy o zájezdu

---

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244 § 6 odst. 1.

⁴² Tamtéž, § 6 odst. 4 písm. a.

o následujících informacích: pasových a vízových požadavcích, lhůtách pro jejich vyřízení, a zdravotních dokladech, které jsou pro cestu a pobyt v konkrétní zemi požadovány.⁴³

Výše zmíněná povinnost však není jedinou informační povinností, kterou má pořadatel zájezdu vůči zákazníkovi ještě před tím, než dojde k uzavření smlouvy o zájezdu. Další případy pak upravuje zákon o některých podmínkách podnikání v cestovním ruchu. Jedná se například o povinnost na žádost potenciálního zákazníka předložit doklad o pojištění kanceláře pro případ úpadku či povinnost informovat potenciálního zákazníka pravdivě, srozumitelně, úplně a řádně o místě, kam je zájezd pořádán, o datu zahájení a rovněž o termínu ukončení zájezdu stejně jako o ceně zájezdu, přičemž zde je nutné informovat také o časovém rozvrhu jednotlivých plateb za zájezd stejně jako o výši zálohy.⁴⁴

Informační povinnost ještě před uzavřením smlouvy o zájezdu pak zahrnuje rovněž povinnost informovat o případech, ve kterých má zákazník povinnost zaplatit CK odstupné v důsledku odstoupení od smlouvy o zájezdu, a rovněž o výši takového odstupného. Stejně tak je nezbytné zákazníka informovat o druhu dopravního prostředku, kterým je zajištěna doprava na zájezd, o ubytování a jeho kategorii, vybavenosti a základních charakteristikách. CK musí zákazníka informovat též o tom, jak je zajištěno (či nezajištěno) stravování v průběhu zájezdu, o trase cesty včetně plánovaných zastávek, jaký program je zajištěn/ k dispozici v místě pobytu, *„o tom, zda je pro zájezd požadován minimální počet zákazníků včetně termínu, kdy nejpozději před odjezdem musí být zákazníkovi oznámeno, že nebylo tohoto minimálního počtu dosaženo a cestovní kancelář zájezd ruší, o lhůtě, ve které může zákazník oznámit, že se zájezdu místo něho zúčastní jiná osoba, pokud jsou důvody pro její stanovení, a o podmínkách, které musí účastník zájezdu splňovat, pokud jsou důvody pro jejich stanovení, a rovněž o možnosti uzavřít individuální pojištění zákazníka pro cesty a pobyt včetně pojištění pro případ,*

---

⁴³ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2524.

⁴⁴ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 946, ISBN 978-80-7400-287-8.

*že zákazníkovi vzniknou náklady v souvislosti s jeho odstoupením od smlouvy o zájezdu, pokud toto pojištění není zahrnuto v ceně zájezdu.*⁴⁵

Z výše uvedených příkladů je zřejmé, že povinností, které má cestovní kancelář vůči zákazníkovi ještě před tím, než je vůbec uzavřena smlouva mezi CK a zákazníkem, je skutečně poměrně mnoho. To klade velký důraz na znalost legislativy upravující podnikání v cestovním ruchu a aktivitu CK, případně na materiály, které zákazník má před uzavřením smlouvy k dispozici (nesmí být opomenuta žádná podstatná náležitost, o které je CK povinna zákazníka informovat).

Vedle povinností, které má CK vůči potenciálnímu zákazníkovi ještě před uzavřením smlouvy, lze identifikovat rovněž celou řadu povinností, které má CK k zákazníkovi, se kterým již smlouvu uzavřela, přičemž i tyto povinnosti jsou do značné míry specifické a je jich poměrně mnoho. Příkladem takové povinnosti může být třeba informační povinnost před zahájením zájezdu, kterou má CK podle ustanovení § 2529 občanského zákoníku. Tato informační povinnost spočívá v tom, že CK je povinna nejpozději sedm dnů před tím, než dojde k zahájení zájezdu, sdělit svému zákazníkovi další podrobné informace, které se zájezdu týkají. V případě, že je smlouva uzavírána v kratším termínu než sedm dní před zahájením zájezdu (jedná se o tzv. nabídky „last minute“), je nezbytné, aby zákazník tyto informace obdržel ihned při uzavření smlouvy o zájezdu.⁴⁶

Informační povinnost však není jedinou specifickou povinností, která se s podnikáním v cestovním ruchu pojí. Ustanovení § 2541 občanského zákoníku například upravuje povinnost cestovní kanceláře poskytnout účastníkovi zájezdu, který se ocitl v nesnázích, pomoc, a to neprodleně.⁴⁷

Z tohoto ustanovení tedy plyne, že v případě, že po zahájení zájezdu dojde k mimořádným okolnostem a zákazník se ocitne v nesnázích (nezávisle na tom, jakého jsou charakteru), je CK povinna poskytnout zákazníkovi rychlou pomoc. V případě, že to není povinnost výslovně uvedená ve smlouvě o zájezdu nebo pokud byla v rámci ujednání

---

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244 § 10 odst. 1.

⁴⁶ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 956, ISBN 978-80-7400-287-8.

⁴⁷ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2541.

smlouvy povinnost k rychlé pomoci v nesnázích omezena či vyloučena, je tato skutečnost irelevantní a právo na pomoc ze strany CK zákazníkovi navzdory uvedeným skutečnostem svědčí.⁴⁸

Do jisté míry však výklad tohoto ustanovení, který uvádí například komentář k občanskému zákoníku, toto pravidlo omezuje ve prospěch CK, protože se dovozuje, že tato povinnost nesmí být zneužívána zákazníkem v neprospěch CK, tj. nesnáze by zásadně měly souviset s poskytovanými službami v cestovním ruchu. Pořadatel má zákazníkovi (příp. i třetí osobě, která přijímá služby vedle zákazníka) poskytnout takovou pomoc, která je v jeho možnostech a lze-li ji na něm rozumně a spravedlivě požadovat, pokud lze předpokládat, že zákazník takovou pomoc může rozumně očekávat (pomoc delegáta v případě dopravní nehody v pronajatém autě, pomoc delegáta v případě nutnosti zdravotní péče, pomoc pořadatele v případě mimořádných živelních pohrom apod.). Poskytuje-li CK zákazníkovi v rámci zájezdu i dopravu, má cestující právo, aby mu CK zajistila nejen dopravu zpět do místa odjezdu, popřípadě do jiného místa, pokud s tím zákazník souhlasí, ale také náhradní ubytování a stravování, pokud je to potřeba.⁴⁹

Za zmínku pak stojí i skutečnost, že cestovní kancelář jako pořadatel zájezdu musí jednak do jisté míry pracovat s různými omezeními, která vyplývají z pravidel právních řádů i jiných zemí, do kterých jsou zájezdy pořádány, navíc musí pracovat i s celními předpisy. Důvodem tohoto specifika je již samotná skutečnost, že ze zákona jednoznačně plyne povinnost seznámit zákazníky s pasovými a celními pravidly, která jsou specifická pro konkrétní lokalitu.⁵⁰ Zde je nutné vzít v úvahu, že v dnešní době je velmi jednoduché cestovat v rámci Evropské unie, kde téměř neprobíhají celní kontroly a cestovat lze i na občanský průkaz. Tudíž v situaci, kdy je zájezd pořádán mimo EU, řada zákazníků ani přesně neví, jaká pravidla mají dodržovat. Cestovní kancelář tak má některé povinnosti dány zákonem. Jindy je pak žádoucí, aby se cestovní kancelář o splnění konkrétních pravidel svým zákazníkem zajímala proto, že se tím eliminuje například situace nenadálé události. Taková situace sice může být způsobena v důsledku klientovy neznalosti, čímž může CK argumentovat. Nicméně z hlediska rizik souvisejících

---

⁴⁸ HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. s. 974, ISBN 978-80-7400-287-8

⁴⁹ Tamtéž, s. 975.

⁵⁰ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník. In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 2524.

s poměrně rozsáhlou odpovědností CK, u které je vždy v konkrétním případě otázkou, jak by byla situace vykládána, je vždy lepší zákazníkovi pomoc ve sporných případech poskytnout než neposkytnout.

Stejně tak je výhodnější, aby CK vedle těch informací, které je zákazníkovi ze zákona poskytnout povinna, měla sestavený písemný seznam doporučení týkajících se rovněž celních omezení, základních pravidel pohybu v cizí zemi na míru zvyklostem země a další informace, které mohou klientovi velmi usnadnit cestu i pobyt. CK má tak zároveň jistotu a i důkaz pro potřeby případného dokazování, že klientovi poskytla veškeré informace, které mu poskytnout měla, a navíc poskytla i informace, které nebylo bezpodmínečně nutné zákazníkovi dávat, čímž má jistotu, že nedojde k tomu, že by v některém případě bylo sporné, zda CK na určitou skutečnost upozornit měla, či nikoliv. Zde je však nutné dát pozor, aby poskytnuté informace byly po obsahové stránce správné, jinak se CK opět vystavuje riziku odpovědnosti. To potvrzuje i judikatura Nejvyššího soudu, který dovodil, že *„Za škodu způsobenou tím, že účastníku cestovní smlouvy byla nad rámec smluvních či zákonných povinností poskytnuta obsahově nesprávná informace, odpovídá cestovní kancelář či agentura, která tuto informaci podala.”*⁵¹

Riziko odpovědnosti například za škodu je tak minimalizováno. Tím, že se omezí počet situací, kdy se zákazník CK dostane do nesnáží, protože mu CK dá dostatek informací, se navíc může snížit počet krizových situací, které bude CK, resp. její delegát muset na místě řešit. Stejně tak lze eliminovat riziko případného řešení ztráty radosti z dovolené, které může být spojeno s různými nenadálými událostmi v rámci zájezdu. V praxi totiž není vždy situace na místě zcela přehledná a mohou nastat případy, kdy odpovědnost CK může být sporná.

---

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2496/2012.

3 LEGISLATIVNÍ RÁMEC PODNIKÁNÍ CESTOVNÍ KANCELÁŘE V ČR

Podnikání cestovní kanceláře je dílčím způsobem upraveno v celé řadě předpisů ČR. Mezi nejdůležitější patří již zmíněný zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), úpravu podnikání cestovních kanceláří najdeme rovněž v zákoně č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu, a nelze opomenout ani zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Dílčím způsobem se podnikání v cestovním ruchu dotýká rovněž celá řada právních předpisů, nicméně v této práci budou dále představeny zejména výše zmíněné čtyři, které lze považovat za stěžejní.

3.1 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, je obecným předpisem soukromého práva, který zahrnuje rovněž úpravu základních institutů, které se vztahují k podnikání v cestovním ruchu. Především je v rámci závazkových vztahů v části čtvrté, hlavě druhé dílu šestém, konkrétně v ustanovení § 2521–2549 upraven zájezd, smlouva o zájezdu, včetně řady povinností CK jako pořadatele zájezdu, a ochrana zákazníka jako spotřebitele.⁵²

Pokud se týká právní formy podnikání, lze v občanském zákoníku dále nalézt základní ustanovení týkající se podnikání, která se v zásadě použijí i na podnikání CK. Jedná se například o definici podnikatele uvedenou v ustanovení § 420 občanského zákoníku, stejně jako vymezení formálního podnikatele v následujícím ustanovení, stejně jako souvisejících otázek obchodní firmy či sídla podnikatele, které je upraveno v ustanovení § 429 občanského zákoníku. Podobně občanský zákoník upravuje například zákaz konkurence či ochranu slabší strany, která spočívá v tom, že „*kdo jako podnikatel vystupuje vůči dalším osobám v hospodářském styku, nesmí svou kvalitu odborníka ani*

---

⁵² ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244.

své hospodářské postavení zneužít k vytváření nebo k využití závislosti slabší strany a k dosažení zřejmé a nedůvodné nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech stran.”⁵³

Podnikání v cestovním ruchu se do určité míry může dotýkat rovněž úprava fyzických (§ 23–117) a právnických osob (§ 118–418). Z hlediska podnikání v oblasti cestovního ruchu je pak důležitá i právní úprava spotřebitele a jeho ochrany, která je obsažena v ustanovení § 419, kde je vymezen pojem spotřebitele, kterým pro účely občanského zákoníku je „každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.”⁵⁴ Zákazník cestovní kanceláře má totiž v zásadě postavení spotřebitele (výjimkou jsou podnikatelé, kteří si objednávají služby CK v rámci své podnikatelské činnosti).

3.2 Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Druhým právním předpisem, který tvoří legislativní rámec právní formy podnikání CK, je zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Tento právní předpis totiž podrobně upravuje jednotlivé formy obchodních korporací, kterými jsou dle zákona veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost a evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Dále je zákonem upraveno rovněž družstvo a dílčím způsobem i evropská družstevní společnost. Většinu z uvedených právních forem přitom může CK využít jako formu podnikání, tudíž pravidla týkající se zakládání, fungování či rušení takové obchodní společnosti se týkají i CK. Nejčastěji se lze u CK setkat se společností s ručením omezeným (s. r. o.), větší CK leckdy podnikají ve formě akciové společnosti (a. s.) a nelze vyloučit ani veřejnou obchodní společnost (v. o. s.) či komanditní společnost (k. s.). Jediná zde obsažená právní forma, kterou CK patrně nemůže využít, je družstvo, které je

---

⁵³ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 433 odst. 1.

⁵⁴ Tamtéž, § 419.

obecně zakládáno za zcela jiným účelem.⁵⁵ Při působení na mezinárodní úrovni pak lze využívat i evropskou společnost (SE), případně evropské hospodářské zájmové sdružení za účelem provozování CK.

Všechny zmíněné obchodní korporace, které upravuje zákon o obchodních korporacích, jsou však právními osobami, tudíž tento právní předpis upravuje jen formy podnikání právnických osob, neřeší jiné formy podnikání CK, zejména podnikání fyzické osoby.⁵⁶

Zákon o obchodních korporacích dále pak rozděluje upravované obchodní společnosti na společnosti osobní a společnosti kapitálové. Základní rozdíl, který lze identifikovat, mezi osobními a kapitálovými společnostmi spočívá ve skutečnosti, že zatímco v případě osobních společností všichni nebo alespoň někteří společníci ručí za splnění povinností osobní společnosti neomezeně, to znamená celým svým majetkem a solidárně, v případě společníků kapitálových společností je to jinak. Ti totiž neručí za splnění povinností společnosti za trvání společnosti vůbec, nebo je jejich ručení určitým způsobem omezeno.⁵⁷ Tento rozdíl je také důvodem, proč CK poměrně často podnikají ve formě kapitálových společností. V cestovním ruchu existují totiž poměrně vysoká rizika související s podnikáním (více rovněž v kapitole č. 2.2). Tato rizika pak nezdědka vedou k tomu, že velká část podnikatelů preferuje kapitálovou společnost, kde osobně neručí za její závazky, což je v případě CK, kde závazky mohou být vysoké, stejně jako odpovědnost, velkou výhodou. Rizika přitom leckdy nemusí být odvislá od zavinění přímo ze strany kanceláře, ale ačkoli mohou být zaviněna dodavatelem CK, CK za ně dle zákona odpovídá.

Zákon o obchodních korporacích se pak věnuje například rovněž formám právního jednání obchodních společností, předmětu podnikání či zákazu konkurence, které jsou upraveny v úvodních ustanoveních zákona. Dále je upraven postup založení obchodní korporace v obecné rovině, otázky jako jednočlenná obchodní společnost, vklad, základní kapitál, podíl a orgány obchodní korporace, vyloučení člena statutárního orgánu, právní formy podnikatelských seskupení, neplatnost obchodní korporace a její

---

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244.

⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv., Velké komentáře. s. 2. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁵⁷ Tamtéž, s. 3.

zrušení, na což navazují početná ustanovení upravující přímo jednotlivé právní formy obchodních korporací,⁵⁸ které lze z velké části využít i v podnikání v cestovním ruchu.

3.3 Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu

Z hlediska cestovního ruchu je stěžejním právním předpisem zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v cestovním ruchu, který se vztahuje právě zejména na CK. V této souvislosti také zákon ve svém ustanovení § 2 stanoví, že *„provozovatel cestovní kanceláře je podnikatel, který je na základě státního povolení k provozování živnosti (dále jen „koncese“) oprávněn organizovat, nabízet a prodávat zájezdy. Cestovní kanceláři je také osoba, která má v okamžiku uzavření smlouvy o zájezdu sídlo nebo místo podnikání v jiném členském státě Evropské unie nebo v jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor, než je Česká republika (dále jen „cestovní kancelář usazená na území jiného státu“). Cestovní kancelář usazená na území jiného státu musí podnikat na základě oprávnění tohoto státu k provozování cestovní kanceláře a musí mít sjednané pojištění záruky nebo bankovní záruku pro případ úpadku cestovní kanceláře, nebo být jinak pro tento případ zajištěna, alespoň v rozsahu stanoveném tímto zákonem.“*⁵⁹

Zákon dále upravuje například otázku toho, jaké služby je CK oprávněna nabízet, stejně jako se vztahuje také na cestovní agentury a právní úpravu jimi nabízených služeb, které však nejsou předmětem této práce. Pokud se však týká cestovní kanceláře, stanoví zákon mimo jiné i podmínky, které je nutné splnit pro udělení koncese k provozování CK stejně jako otázky povinného pojištění CK pro případ úpadku. V tomto zákoně lze najít také některé informační povinnosti, o kterých již bylo pojednáno v kapitole č. 2, a které má CK vůči svému zákazníkovi, případně i vůči zájemci o uzavření smlouvy o zájezdu. Vedle toho zákon stanoví i další povinnosti CK. Zákon také upravuje problematiku dozoru nad činností CK, který zásadně vykonávají obecní živnostenské úřady, výjimkou

---

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244.

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244 § 2 odst. 1.

jsou pak taxativně vymezená ustanovení zákona, nad jejichž dodržováním vykonává dozor ministerstvo,⁶⁰ kterým je v tomto případě Ministerstvo pro místní rozvoj.

Zákon pak rovněž upravuje správní delikty fyzických osob podnikajících a právnických osob, které podnikají v oblasti cestovního ruchu, stejně jako přestupky v této oblasti.⁶¹

3.4 Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)

Dalším právním předpisem, který je pro podnikání CK a právní formu takového podnikání stěžejní, je zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Tento zákon upravuje živnostenské podnikání, mezi které patří i podnikání CK. Specifikum CK je zde dáno tím, že se jedná o koncesovanou živnost. To znamená, že aby podnikatel mohl provozovat CK, musí splnit určité zákonem dané podmínky, které jsou vedle všeobecných podmínek podnikání dle živnostenského zákona (§ 6) upraveny rovněž v příloze č. 3 tohoto zákona, která upravuje podmínky pro podnikání prostřednictvím koncesované živnosti. Pro provozování CK zákon stanoví následující podmínky, které je nutné splnit:⁶²

„a) vysokoškolské vzdělání ve studijním programu a studijním oboru zaměřeném na cestovní ruch, nebo

b) vyšší odborné vzdělání v oboru vzdělání zaměřeném na cestovní ruch, nebo

c) střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání zaměřeném na cestovní ruch, nebo

d) vysokoškolské vzdělání a 1 rok praxe v oboru, nebo

e) vyšší odborné vzdělání a 3 roky praxe v oboru, nebo

f) střední vzdělání s maturitní zkouškou a 6 let praxe v oboru, nebo

g) osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou

---

⁶⁰ ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244 § 10a odst. 1.

⁶¹ Tamtéž, § 10c a 10d.

⁶² Tamtéž, § 10c a 10d.

⁶² ČESKO. Zákon č. 544/1991 Sb. ze dne 2. října 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů ČR* 2. 10. 1991. ISSN 1211-1244.

pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a 6 let praxe v oboru, nebo

h) doklad o profesní kvalifikaci pro provozování cestovní kanceláře podle zvláštního právního předpisu a 2 roky praxe v oboru,

i) doklady podle § 7 odst. 5 písm. b), c), f), g), h) nebo i) živnostenského zákona.⁶³

---

⁶³ ČESKO. Zákon č. 544/1991 Sb. ze dne 2. října 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů ČR* 2. 10. 1991. ISSN 1211-1244. Příloha č. 3.

4. PRÁVNÍ FORMA PODNIKÁNÍ V CESTOVNÍM RUCHU

Nejdůležitější právní předpisy, které upravují právní formu podnikání v cestovním ruchu a podmínky podnikání v cestovním ruchu pro CK, byly představeny v kapitole č. 3. Nyní se další text zaměří již přímo na právní formu podnikání v cestovním ruchu, a to konkrétně zejména na CK. Právní formu podnikání CK lze přitom v zásadě rozdělit na právní formy podnikání fyzických osob a celou řadu forem podnikání právnických osob, kterých je poměrně velké množství, které nabízejí různé varianty, tudíž je jim také věnována větší pozornost.

4.1 Fyzická osoba

Jednou z forem podnikání cestovní kanceláře je podnikání fyzické osoby na základě živnostenského oprávnění. Podnik fyzické osoby neboli podnik jednotlivce je vlastněn jednou osobou, přičemž se jedná o osoby podnikající na základě živnostenského oprávnění, které mohou, ale nemusí být zapsané v obchodním rejstříku.⁶⁴

V případě provozování cestovní kanceláře se jedná o koncesovanou živnost. Pro provozování koncesované živnosti je nutné získat koncesi, neboť živnost koncesovanou lze vykonávat pouze na základě koncese.⁶⁵ Žadatel o koncesovanou živnost provozování cestovní kanceláře tak musí splnit všeobecné podmínky dle živnostenského zákona, tedy plnou „svěprávnost, kterou lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování podnikatelské činnosti a bezúhonnost.“⁶⁶ Vedle všeobecných podmínek je pak nutné splnit a živnostenskému úřadu doložit i další podmínky pro vydání koncese. Ty jsou, jak již bylo uvedeno, upraveny v příloze č. 3 živnostenského zákona. Takovými podmínkami jsou v případě provozování cestovní kanceláře především vzdělání, které musí být buď vysokoškolské vzdělání ve studijním

---

⁶⁴ VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012, 332 s. Expert (Grada). S. 80. ISBN 978-80-247-4520-6.

⁶⁵ SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xxv, 445 s. Beckovy ekonomické učebnice. s. 76. ISBN 978-80-7400-336-3.

⁶⁶ § 6 odst. 1 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona.

programu a studijním oboru zaměřeném na cestovní ruch, nebo případně vyšší odborné vzdělání v oboru vzdělání se zaměřením na cestovní ruch. Rovněž je přípustné také střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru vzdělání zaměřeném na cestovní ruch, nebo dokonce i libovolné vysokoškolské vzdělání a spolu s ním alespoň jeden rok praxe v oboru, nebo libovolné vyšší odborné vzdělání a minimálně tři roky praxe v oboru, nebo dokonce libovolné střední vzdělání s maturitní zkouškou spolu se šesti lety praxe v oboru. Vzdělání je možné doložit také osvědčením o rekvalifikaci nebo i jiným dokladem o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a šest let praxe v oboru, nebo i jiné doklady dle přílohy č. 3 živnostenského zákona, které dokládají příslušnou kvalifikaci.⁶⁷

Vedle toho je nutné při žádosti o koncesi živnostenskému úřadu doložit rovněž splnění dalších zákonných podmínek a to konkrétně:⁶⁸

- smlouvu s pojišťovnou o zákonném pojištění CK v rozsahu stanoveném v ustanovení § 6 až 8 zákona 159/1999 Sb., tj. zejména pojištění proti úpadku CK,
- podnikatelský záměr, včetně bližších údajů o činnosti,
- prohlášení o tom, že u podnikatele v posledních pěti letech nedošlo ke zrušení živnostenského oprávnění k provozování CK nebo cestovní agentury z důvodu porušení povinností uložených zákonem nebo kvůli úpadku,
- prohlášení o předpokládaném datu zahájení činnosti CK.

V případě, že podnikatel sám nesplňuje výše uvedené podmínky, je zde možnost podnikat prostřednictvím odpovědného zástupce, která je upravena v ustanovení § 11 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona. Obecně lze říct, že odpovědným zástupcem pro provozování živnosti je fyzická osoba, která musí splňovat všechny hmotněprávní předpoklady, zejm. tzv. všeobecné a tzv. zvláštní podmínky provozování

---

⁶⁷ Příloha č. 3 zákona č. 455/1991 Sb., živnostenského zákona.

⁶⁸ MPO ČR. Provozování cestovní kanceláře – získání koncese krok za krokem. *Businessinfo* [online]. 2011 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/provozovani-cestovni-kancelare-1517.html>.

živnosti. Odpovědného zástupce povinně ustanovují právnické osoby pro koncesovanou živnost, ohlašovací živnost vázanou a ohlašovací živnost řemeslnou, nicméně pokud nespĺňuje fyzická osoba podmínky pro podnikání v oboru (podmínky pro provozování CK), je i pro fyzickou osobu ustanovení odpovědného zástupce možností, jak začít podnikat v oboru, kde je nutné pro získání koncese splnit určité podmínky, jež podnikatel – fyzická osoba nespĺňuje.⁶⁹

Za zmínku stojí informace, že podnikatel může na základě svého uvážení odpovědného zástupce ustanovit, dokonce i nad rámec zákonem uložené povinnosti. Ustanovení odpovědného zástupce u koncesované živnosti, kterou je provozování CK, se liší od ustanovení u ohlašovací živnosti, neboť u ohlašovacích živností se ustanovení oznamuje živnostenskému úřadu, u koncesovaných živností podléhá toto ustanovení schválení ze strany živnostenského úřadu.⁷⁰

Odpovědný zástupce je osobou, která především odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů. Se svým ustanovením do funkce musí souhlasit a svou funkci vykonává ve smluvním vztahu k podnikateli. Jedna osoba může být ustanovena jako odpovědný zástupce maximálně pro čtyři různé podnikatele.⁷¹ Provozování živnosti bez povinně ustanovovaného odpovědného zástupce je pak také důvodem pro pozastavení provozování živnosti.⁷²

Stejně jako u jiných koncesovaných živností je k vydání koncese potřeba souhlasného stanoviska příslušného ústředního orgánu státní správy, v případě cestovní kanceláře je takovým orgánem státní správy Ministerstvo pro místní rozvoj.⁷³ Koncesi pak na základě stanoviska Ministerstva pro místní rozvoj uděluje, pokud jsou splněny i veškeré další náležitosti, živnostenský úřad do 30 dnů od doručení žádosti o koncesi.⁷⁴

---

⁶⁹ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Právní otázky podnikání v SRN*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011. s. 35. ISBN 80-740-0411-2.

⁷² HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

⁷³ MMR ČR. Pokyny pro vznikající cestovní kanceláře. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2009 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Informace-pro-cestovni-kancelare-a-agentury/Pokyny-pro-vznikajici-cestovni-kancelare>.

⁷⁴ SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xxv, 445 s. Beckovy ekonomické učebnice. s. 76. ISBN 978-80-7400-336-3.

Živnost je možné začít provozovat až dnem nabytí právní moci o rozhodnutí o udělení koncese.⁷⁵

Velkou výhodou této právní formy podnikání CK je tedy jednak poměrně rychlé zřízení podnikatelského oprávnění CK, dále rovněž nízké náklady na zřízení živnosti, neboť samotné vyřízení živnostenského oprávnění je zpoplatněno pouze správním poplatkem, který činí 1000 Kč.⁷⁶

Nevýhodou této formy podnikání je ručení za závazky podnikatele celým svým majetkem. Zejména u cestovních kanceláří, kde závazky mohou být vysoké a o úpadku cestovní kanceláře slyšíme téměř každý rok, tato forma není optimální pro CK, nicméně je nejjednodušší z hlediska zřízení, neboť na rozdíl od právnických osob, jejichž založení a vznik probíhá ve dvou fázích, je k němu obvykle třeba notářského zápisu a zápisu do obchodního rejstříku, v případě fyzické osoby tyto povinnosti odpadají. Stačí jen získat živnostenské oprávnění (koncesovanou živnost) a je možné začít podnikat. Stejně tak má tato forma leckdy výhody z hlediska daňového, neboť u právnických osob se obvykle uplatňuje institut tzv. dvojího zdanění, kdy zisk je nejprve daněn jako zisk společnosti a následně pak ještě jednou v případě, že je vyplácen společníkovi.

4.2 Právnická osoba

Další možnou formou podnikání cestovní kanceláře jsou různé formy právnické osoby. V zásadě lze podnikat ve formě osobní společnosti (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost) nebo ve formě kapitálové společnosti (společnost s ručením omezeným, akciová společnost), lze však využít i jiné méně obvyklé formy podnikání, mezi které patří např. společnosti evropského práva (kupř. *societas europaea*). Tato práce na následujících stranách představí všechny zmíněné formy podnikání CK prostřednictvím právnických osob. Právní úprava jednotlivých právnických osob „českého práva“, prostřednictvím kterých lze podnikat v cestovním ruchu, je upravena v zákoně č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. Obchodní společnosti evropského

---

⁷⁵ VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012, 332 s. Expert (Grada). s. 80. ISBN 978-80-247-4520-6.

⁷⁶ KAMENÍK, Petr a kol. *Živnostenský zákon: Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xxvii, s. 156. ISBN 978-80-7478-471-2.

práva jsou pak upraveny ve zvláštních zákonech, mezi které patří zejména zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, a zákon č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení. Zmínit lze okrajově také zákon č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti. V otázkách, které nejsou upraveny zvláštním zákonem, se na evropské společnosti přiměřeně použije zákon o obchodních korporacích.⁷⁷

Pokud se týká všech forem podnikání, kterým jsou právnické osoby – obchodní společnosti, lze říci zejména následující: Obchodní společnost se nejprve ve formě zakladatelské listiny (v případě jednoho společníka) či společenské smlouvy (v případě více společníků, u akciové společnosti má podobu stanov) zakládá a následně vzniká až dnem zápisu do obchodního rejstříku. Poté vystupuje pod jménem uvedeným v rejstříku.⁷⁸

Problematika založení obchodních společností je upravena v ustanovení § 8 a násl. zákona o obchodních korporacích. V obecné rovině je vznik právnické osoby upraven rovněž v ustanovení § 122 občanského zákoníku. Toto ustanovení, které říká, že „*právnickou osobu lze ustavit zakladatelským právním jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis.*“⁷⁹ Zákon o obchodních korporacích pak stanoví, že obchodní korporace se zakládají uzavřením společenské smlouvy (v případě akciové společnosti stanov). Dále je zřejmé, že zákon o obchodních korporacích především předpokládá povinnou písemnou formu společenské smlouvy s tím, že pro kapitálové společnosti a společnosti, které jsou zřizovány pouze jedním zakladatelem, se požadavek na formu dále zpřísňuje tím, že se požaduje forma veřejné listiny – dle zákona o obchodních korporacích se jí rozumí notářský zápis.⁸⁰

Požadavek na formu je nezbytné dodržet, neboť pokud společenská smlouva není přijata v zákonem požadované formě, tedy písemně a u jednočlenných obchodních

---

⁷⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, Velké komentáře. s. 3. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁷⁸ MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 520 s. Finanční řízení. s. 30. ISBN 978-80-247-4780-4.

⁷⁹ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník. In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 122.

⁸⁰ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, Velké komentáře. s. 22. ISBN 978-80-7400-480-3.

korporací v podobě notářského zápisu, nebo v případě, že společenská smlouva nebyla přijata vůbec, uplatní se zde ustanovení § 6 zákona o obchodních korporacích, tudíž lze dovodit, že nedošlo k založení a obchodní korporace tudíž nemůže být zapsána do obchodního rejstříku, čímž nemůže vzniknout. Současně platí, že pokud by byla taková osoba do obchodního rejstříku navzdory uvedeným nedostatkům zapsána, může být soudem prohlášena za neplatnou.⁸¹

Aby bylo možné podnikat prostřednictvím obchodní společnosti, je dále nutné, aby obchodní společnost vznikla. K tomu dojde jejím zápisem do obchodního rejstříku. Tuto problematiku upravuje ustanovení § 126 odst. 1 občanského zákoníku a souvisejícím ustanovením je pak také ustanovení § 9 zákona o obchodních korporacích, který upravuje určité časové omezení pro podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Ze zákona o obchodních korporacích totiž plyne, že návrh je nutno podat do šesti měsíců od založení společnosti (tj. od podpisu společenské smlouvy), jinak nastávají tytéž účinky jako v případě, kdy došlo k odstoupení od smlouvy.⁸² V této souvislosti rovněž platí, že účinek odstoupení je *ex tunc* a strany jsou tak povinny si vrátit případná plnění.⁸³

Všechny obchodní společnosti, které chtějí provozovat cestovní kancelář, musí také získat živnostenské oprávnění pro tuto koncesovanou živnost. V otázce živnostenského oprávnění se proces příliš neliší od získání živnostenského oprávnění fyzickou osobou, pouze s tím rozdílem, že splnění podmínky vzdělání pochopitelně nedokládá přímo obchodní společnost – právnická osoba, ale její odpovědný zástupce, který musí být v případě právnické osoby ustanoven vždy.⁸⁴

---

⁸¹ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, Velké komentáře. s. 22. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁸² ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 9 odst. 1.

⁸³ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, Velké komentáře. s. 23. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁸⁴ MPO ČR. Provozování cestovní kanceláře – získání koncese krok za krokem. *Businessinfo* [online]. 2011 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/provozovani-cestovni-kancelare-1517.html>.

4.2.1 Osobní společnosti

Osobní společnost lze charakterizovat prostřednictvím osobní účasti jejích společníků na podnikání společnosti. Charakteristickým znakem je, že společník v zásadě nemá povinnost vložit do společnosti vklad, tj. nemá povinnost majetkové účasti na společnosti. Výjimkou jsou pouze komanditisté u komanditní společnosti, od kterých je vklad ze zákona vyžadován. Dalším znakem osobních společností je skutečnost, že společníci za její závazky ručí celým svým majetkem.⁸⁵ V českém právu jsou upraveny dva základní typy osobních společností, kterými jsou veřejná obchodní společnost (v. o. s.) a komanditní společnost (k. s.).

4.2.1.1 Veřejná obchodní společnost (v. o. s.)

Veřejná obchodní společnost patří mezi nejstarší formy obchodních společností. Vyvinula se z římské *societas* (*societas*), která vznikala na základě společenské smlouvy a neměla právní subjektivitu, ale byla smluvním sdružením osob, které do *societas* vnesly majetek, jenž se stal spoluvlastnictvím smluvních stran. Dalším rozvojem prošla tato společnost ve středověké Itálii a postupně se dočkala i kodifikace, byť ne vždy byla obdoba veřejné obchodní společnosti nadána právní osobností.⁸⁶

Pokud se týká veřejné obchodní společnosti, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, stanoví, že „*veřejná obchodní společnost je společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně.*“⁸⁷

Výše citované vymezení veřejné obchodní společnosti může na první pohled vytvářet nesprávný dojem, že veřejná obchodní společnost může buď podnikat, nebo spravovat vlastní majetek, anebo že se její společníci mohou podílet buď na jedné, nebo na druhé činnosti. Tak tomu ale není. Součástí činnosti společnosti nepochybně vždy bude

---

⁸⁵ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

⁸⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, Velké komentáře. s. 214. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁸⁷ ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 95 odst. 1.

správa vlastního majetku. Uvedená formulace pouze zdůrazňuje, že správa vlastního majetku může být jediným předmětem činnosti společnosti.

Další otázkou je, jak vykládat pojem „účastní se na podnikání“. Skutečnost, že se společníci účastní na podnikání společnosti, neznámá, že by vstupovali do závazků, které vzniknou z podnikatelské činnosti společnosti. Účast společníků na podnikání společnosti může být jak osobní, tak majetková. Společnost však vždy vstupuje do právních vztahů vlastním jménem a společníci stranami těchto vztahů nejsou. Důležitý je rovněž požadavek na to, aby společnost měla alespoň dva společníky, který je nutné splňovat po celou dobu existence společnosti, v opačném případě může dojít k jejímu zániku.⁸⁸

Veřejná obchodní společnost tak je, jako všechny obchodní společnosti podle českého práva, právnickou osobou. Lze ji založit pouze společenskou smlouvou, založení zakladatelskou listinou nepřipadá vzhledem k tomu, že jejími zakladateli musí být alespoň dvě osoby, v úvahu.

Jejími společníky mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické. Stejně tak jimi mohou být jak podnikatelé, tak i osoby nepodnikající. Jsou-li společníky podnikatelé, nevyvíjejí v rámci společnosti vlastní podnikatelskou činnost, ale účastní se na podnikání společnosti, popřípadě na správě jejího majetku. Společnost musí mít vlastní podnikatelské oprávnění (a tedy musí splňovat podmínky stanovené zákonem pro jeho udělení) a nemůže podnikat na základě podnikatelského oprávnění svých společníků.⁸⁹

Společníkem však nemůže být osoba, na jejíž majetek byl v posledních třech letech prohlášen konkurs „*případně osoba, vůči které byl návrh na zahájení insolvenčního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že je jeho majetek zcela nepostačující; kdo tento zákaz poruší, se společníkem nestane, i když společnost vznikne.*“⁹⁰ Zákaz účasti osoby, na jejíž majetek byl v posledních třech letech prohlášen konkurs nebo byl návrh na zahájení insolvenčního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že je její majetek zcela

---

⁸⁸ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, s. 214–216. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 95 odst. 3.

nepostačující, v této společnosti nelze žádným způsobem eliminovat a osoba, která naplňuje uvedená kritéria, se společníkem (a tedy ani statutárním orgánem) nestane.⁹¹

Ručení společníků veřejné společnosti za její dluhy se řídí právní úpravou ručení v § 2018 a násl. občanského zákoníku. Společník ručí za závazky celým svým majetkem, přičemž je-li ženatý/vdaná, vztahuje se toto ručení i na společné jmění manželů. Dle judikatury Nejvyššího soudu ČR přitom „*ručení společníků veřejné obchodní společnosti není omezeno jen na hlavní závazky, ale vztahuje se na všechny závazky společnosti, tedy i na závazky akcesorické, jakým je ručitelství závazek společnosti. Obsah tohoto ručitelství závazku společníků je dán nejen obsahem a rozsahem závazku dlužníka, ale i obsahem a rozsahem ručitelství závazku společnosti.*“⁹²

Společníci ručí za závazky společně a nerozdílně. Přitom pro společné a nerozdílné (solidární) ručení se použije právní úprava dlužnické solidarity. Podle této úpravy platí, že je-li několik dlužníků zavázáno plnit solidárně, jsou povinni plnit jeden za všechny a všichni za jednoho. Věřitel veřejné obchodní společnosti může požadovat celé plnění z titulu ručení nebo jeho libovolnou část na všech společnících nebo jen na některých anebo na kterémkoliv ze společníků. Zvláštní ujednání věřitele a společníka nepůsobí vůči ostatním společníkům. Má se za to, že podíly společníků na dluhu z ručení jsou v jejich vzájemném poměru stejné. Pokud věřitel uplatní proti některému ze společníků z titulu ručení více, než odpovídá jeho podílu, vyrozumí o tom společník ostatní a dá jim příležitost, aby uplatnili proti takové pohledávce své námitky. Věřitel má také právo požadovat, aby společníci s. r. o. splnili dluh podle podílů, které na ně připadají, nebo může požadovat, aby ho v tomto rozsahu dluhu jinak zbavili. Uhradil-li společník více, než činí jeho podíl, náleží mu od ostatních společníků náhrada. Nemůže-li některý ze společníků splnit, rozvrhne se jeho podíl poměrným dílem na všechny ostatní.⁹³

Ani v případě zániku veřejné obchodní společnosti se nelze ručení zprostit, což potvrzuje i judikatura, například Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. března 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2002, kde nejvyšší soud v souvislosti s ručením společníků za závazky

---

⁹¹ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, s. 217. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. 32 Cdo 5089/2009.

⁹³ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, s. 214-216. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

v. o. s. dovodil, že „*Zákonné ručení společníků zaniklé veřejné obchodní společnosti zajišťuje závazek veřejné obchodní společnosti i v případě jeho přechodu na právního nástupce při přeměně společnosti (univerzální sukcese); majetková povaha právního nástupce je nerozhodná.*“⁹⁴

Na závěr této kapitoly je vhodné uvést, že hospodářský význam veřejné obchodní společnosti je ovlivněn jejím osobním charakterem. Tato forma podnikání je vhodná zejména pro malé a střední podnikatele, kteří požadují jednoduchou formu podnikatelské struktury, která není zatížena přílišným formalismem a nadměrnou administrativou. Je však vhodná spíše tam, kde je případné riziko neúspěchu při podnikání relativně nízké,⁹⁵ což cestovní ruch bohužel není.

Ačkoli tuto právní formu tedy lze využít k provozování cestovní kanceláře, není v ČR příliš obvyklá. Její nevýhodou je zejména ručení společníků za závazky společnosti celým svým majetkem, což je zejména s ohledem na případy, kdy cestovní kancelář zkrachuje či se dostane do závažnějších problémů, zásadní nevýhodou této právní formy.

4.2.1.2 Komanditní společnost (k. s.)

Druhým typem osobní společnosti, která však na rozdíl od v. o. s. již nese i určité prvky společnosti kapitálové, je komanditní společnost. Tento typ obchodní korporace je určitou modifikací veřejné obchodní společnosti, která umožňuje na rozdíl od v. o. s. i účast osob, které se na podnikání společnosti nechtějí osobně podílet, ale mají možnost a zájem se podílet prostřednictvím vkladu.⁹⁶

Základy komanditní společnosti položila počátkem 12. stol. v severní Itálii zvyšující se potřeba kapitálu, která si vynutila nové formy soustředování kapitálu od osob, jež nechtěly samy podnikat, byly však ochotny investovat prostředky do podnikání jiných osob za určitý podíl na jejich zisku. Zárodkem komanditní společnosti byla tzv. *komenda*, která se vyvinula ze smluv o půjčce, již poskytovali komanditisté podnikatelům nejprve k uskutečnění jednoho obchodu, později docházelo k trvalejšímu

---

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. března 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2002.

⁹⁵ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 261. ISBN 978-80-7478-735-5.

⁹⁶ Tamtéž, s. 275.

spojení. Komenda byla určitá forma sdružení osob k výdělečným účelům, v níž neměli všichni účastníci stejné postavení – osoby, které se osobně podílely na jednotlivých obchodech, měly zpravidla vyšší podíl na zisku, zatímco osoby poskytující kapitál nesly vyšší nebo dokonce výlučné riziko.⁹⁷

Zákon o obchodních korporacích ji definuje tak, že se jedná o „*společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně („komanditista“)* a *alespoň jeden společník neomezeně („komplementář“)*.“⁹⁸ Komanditní společnost je zpravidla řazena mezi osobní společnosti, je možné se ovšem setkat i s názorem, který ji řadí mezi tzv. smíšené společnosti, protože její úprava obsahuje některé prvky kapitálových společností, a to ve vztahu ke komanditistům, kteří se nepodílejí osobně na řízení společnosti, ale mají povinnost vložit do společnosti určitý vklad a v zákonem stanoveném rozsahu ručí za závazky společnosti. Zákon totiž stanoví, že „*za dluhy společnosti ručí komanditista s ostatními společníky společně a nerozdílně do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku.*“⁹⁹ Ve své podstatě tudíž komplementáři a komanditisté ručí za dluhy společnosti solidárně. Rozdíl spočívá v tom, že ručení komanditistů je ovšem omezeno tím, jaká výše splacení jejich vkladu je zapsána v obchodním rejstříku (nezávisle na tom, zda svůj vklad skutečně splatili v uvedeném nebo vyšším rozsahu). Komanditista tedy ručí za závazky společnosti jen do okamžiku, kdy je do obchodního rejstříku zapsáno, že splatil celý svůj vklad. Zákon nevyjímá z ručení komanditisty ani dluhy, které vznikly před jeho vstupem do společnosti. U takových dluhů však bude mít regres ve vztahu k ostatním společníkům v rozsahu celého zaplaceného dluhu a nákladů se zaplacením dluhu vzniklých.¹⁰⁰

Stejně jako u v. o. s. mohou být společníky jak podnikatelé, tak i osoby nepodnikající.¹⁰¹ Dle judikatury platí, že „*komanditista a komplementář nemůže být v jedné komanditní společnosti jedna a táž osoba.*“¹⁰² Vrchní soud v Praze rovněž

---

⁹⁷ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv., Velké komentáře. s. 252. ISBN 978-80-7400-480-3.

⁹⁸ ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 118 odst. 1.

⁹⁹ Tamtéž, § 122.

¹⁰⁰ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv., Velké komentáře. s. 257. ISBN 978-80-7400-480-3.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 253.

¹⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 1999 sp. zn. 7 Cmo 629/98.

dovodil, že „*Jedna a tatáž fyzická osoba nemůže být dvěma společníky jedné komanditní společnosti.*“¹⁰³

Pokud se týká komanditní společnosti, jedná se o společnost, která v ČR celkově není příliš typická. Pro provozovatele cestovní kanceláře je zde navíc určité riziko, že vždy alespoň jeden ze společníků musí ručit za závazky společnosti celým svým majetkem, což je důvodem, proč ani cestovní kanceláře tuto formu v ČR příliš nevyužívají.

4.2.2 Kapitálové společnosti

Pro kapitálové společnosti je charakteristická především majetková účast všech jejich společníků. Zároveň přitom společníci obvykle nemají povinnost osobní účasti na podnikání společnosti. Společníci kapitálové společnosti tak za závazky společnosti buď neručí vůbec, případně ručí jen omezeně.¹⁰⁴ Mezi kapitálové společnosti patří společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a akciová společnost (a. s.). Právě tyto dvě právní formy jsou také v ČR typické pro podnikání v cestovním ruchu.

4.2.2.1 Společnost s ručením omezeným (s. r. o.)

Společnost s ručením omezeným, která je dnes nejoblíbenější formou podnikání, je ve své podstatě jen právním instrumentem, který vznikl „u stolu“. Přišla s ním totiž německá právní nauka s úkolem, že se pokusí vytvořit nástroj, který bude využívat výhod osobní společnosti, ale současně zohlední volání praxe po omezeném ručení společníků, jak je známe z úpravy akciového práva. Jistě by mohla stačit akciová společnost, nicméně ta byla dlouhodobě ovládána koncesním principem a navíc byla náročnější na provoz a správu. Proto byl v roce 1892 přijat v Německu zákon o společnosti s ručením

---

¹⁰³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 1999 sp. zn. 7 Cmo 629/98.

¹⁰⁴ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

omezeným, který posléze našel odlesk v celé Evropě a dnes je tato forma kapitálové společnosti masově využívána nejen v ČR, ale i v zahraničí.¹⁰⁵

Společnost s ručením omezeným je podle zákona o obchodních korporacích „společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.“¹⁰⁶ To znamená, že při podnikání formou s. r. o. je v popředí vklad společníka, nikoliv jeho osobní kvality, což ovšem nebrání jeho osobní účasti na podnikání společnosti (a leckdy tomu tak v praxi bývá).¹⁰⁷ Společníkem s. r. o. může být jak fyzická, tak právnická osoba, stejně jako jím může být podnikatel i nepodnikatel. Nejvyšší soud to pak potvrzuje tvrzením, že ani samotná „účast společníka ve společnosti s ručením omezeným z něj nečiní podnikatele.“¹⁰⁸

Jinými slovy v situaci, kdy je již splacen celý základní kapitál s. r. o., společníci neručí za závazky společnosti svým majetkem, ale jen do výše svého vkladu do společnosti. Ručení společníků s. r. o. je solidární. Ručení, které je v zákoně o obchodních korporacích založeno, je také ručením zákonným, tedy vzniká samotným vznikem společnosti nebo zvýšením jejího základního kapitálu převzetím vkladové povinnosti a zaniká úplným splněním vkladových povinností, resp. zápisem tohoto faktu do obchodního rejstříku. I na zákonné ručení se nicméně použijí podpůrně pravidla pro smluvní ručení, která upravuje občanský zákoník. Předně zde však platí, že ručení nevzniká výzvou věřitele, ale tou se fixuje jeho výše – zákon předpokládá fixaci výše podle stavu plnění vkladových povinností dle stavu zapsaného do obchodního rejstříku k okamžiku výzvy věřitele. Z podstaty solidarity plyne, že výzva nemusí směřovat vůči všem ručitelům, ale postačí pouze jeden, pokud však jiní vyzváni nebyli, není do okamžiku výzvy vůči nim fixována výše ručení, protože ta vždy reaguje na výzvu konkrétního ručitele.¹⁰⁹

---

¹⁰⁵ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv., Velké komentáře. s. 271. ISBN 978-80-7400-480-3.

¹⁰⁶ ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 32 odst. 1.

¹⁰⁷ JOSKOVÁ, Lucie. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. První vydání. Praha: Grada publishing, 2014. s. 66. ISBN 8024744457.

¹⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 22 Cdo 103/2005.

¹⁰⁹ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv., Velké komentáře. s. 272. ISBN 978-80-7400-480-3.

Vkladová povinnost společníka je vzhledem k tomu, že se jedná o kapitálovou společnost, jedním z pojmových znaků společnosti s ručením omezeným. Každý ze společníků má povinnost vložit do základního kapitálu společnosti s ručením omezeným vklad ve výši stanovené společenskou smlouvou. Minimální výše vkladu, která je v současnosti stanovena zákonem o obchodních korporacích, činí 1 Kč.¹¹⁰

Zejména omezené ručení společníků a minimální základní vklad tak činí z s. r. o. nejoblíbenější právní formu CK, neboť v současné době je stanoven jen minimální základní vklad, tudíž odpadají vysoké náklady se zřízením CK, zároveň však pro případ úpadku CK či jiných finančních problémů nebo nevýnosnosti, neručí společníci za závazky společnosti. Není tudíž potřeba se obávat závazků, kterých je v souvislosti s provozem CK obvykle poměrně velké množství a ve vysoké finanční hodnotě. CK totiž má závazky nejen ke svým klientům, ale rovněž např. k provozovatelům dopravy (pronájem letadel, autobusů či jejich nákup, palivo), k provozovatelům hotelů (nutnost zaplatit za pronajaté pokoje, závazky vůči hotelu), závazky vůči stravovacím zařízením, průvodcům apod. Společnost s ručením omezeným je tak pro CK relativně nízkorizikovou formou podnikání.

4.2.2.2 Akciová společnost (a. s.)

Druhým typem kapitálové společnosti je akciová společnost. *Právní* teorie dovozuje, že nejstarší kořeny akciové společnosti sahají k římskému právu, v podobě poměrně blízké současné právní úpravě však vznikaly až ve středověké Itálii. K jejich rozmachu dochází až s rozvojem námořní dopravy spojené s obchodem se zámořskými koloniemi. Na tomto ekonomickém základě vyrůstají počátkem 17. století první akciové společnosti v novodobém pojetí. Mezi první řadí teorie holandskou Východoindickou společnost a anglickou Společnost pro východní Indii. V Rakousku vznikaly první akciové společnosti až počátkem 18. století. Patří sem zejména Vídeňská orientální společnost, Pojišťovací společnost Terstská a další. V českých zemích se zpravidla jako první akciová společnost uvádí Pražská akciová společnost paroplavební založená roku 1822. Novodobé základy práva akciových společností položil francouzský Code

---

¹¹⁰ JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, Právo pro praxi. s. 92. ISBN 978-80-247-4445-2.

de Commerce roku 1807. V Rakousku došlo k první speciální úpravě akciového práva ve všeobecném obchodním zákoníku roku 1863, následně pak doplněném tzv. akciovým regulativem z roku 1899. Na Slovensku byla akciová společnost upravena uherským obchodním a směnečným zákonem z roku 1875. Tyto předpisy převzala v roce 1918 i Československá republika.¹¹¹

Akciová společnost je společnost, jejíž kapitál je rozvržen na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě. Minimální hodnota základního kapitálu je 2 000 000 Kč nebo 80 000 Eur. Akciová společnost se zakládá přijetím stanov, vzniká pak zápisem do obchodního rejstříku. Společnost ručí za závazky celý svým majetkem, zatímco její akcionáři (společníci) jen do výše svého vkladu (tedy investice do akcií), jinak svým majetkem za závazky společnosti neručí. Akciová společnost je nejsložitější a administrativně náročnou formou obchodní společnosti.¹¹² Akciová společnost je vždy podnikatelem, a to i v případě, že je založena za jiným účelem, než je podnikání.¹¹³

Na rozdíl od ostatních obchodních společností a družstev je právní úprava akciové společnosti do významné míry regulována evropským (unijním) právem, které jakékoliv úvahy zákonodárce stran možného posunu hned od počátku svazuje, nemluvě o regulaci kapitálového trhu dopadající na akciové společnosti emitující veřejně obchodovatelné cenné papíry. Na druhou stranu je pravdou, že český zákonodárce v řadě případů kontury unijního práva výrazně překračuje a akciovou společnost podřizuje ještě přísnějšímu režimu, než jaký je normami unijního práva vyžadován.¹¹⁴

Z hlediska organizační struktury zákon o obchodních korporacích „*umožňuje zakladatelům akciové společnosti možnost vybrat si, jakým způsobem bude řešena otázka její vnitřní organizace. Jednou z možností je systém dualistický s orgánem řídicím a kontrolním, tedy představenstvem a dozorčí radou, jenž byl až doposud u běžných akciových společností jedinou variantou. Nově je v zákoně o obchodních korporacích*

---

¹¹¹ ŠTĚNGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv., Velké komentáře. s. 427. ISBN 978-80-7400-480-3.

¹¹² STAŇKOVÁ, Anna. *Podnikáme úspěšně s malou firmou*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2007, xiv, 199 s. C. H. Beck pro praxi. s. 80. ISBN 978-80-7179-926-9.

¹¹³ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244, § 421 odst. 1.

¹¹⁴ LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky. *Obchodněprávní revue*. 2012, (2). ISSN 1803-6554.

upraven také monistický systém řízení, představován jediným orgánem s řídicími i kontrolními pravomocemi, a to správní radou a statutárním ředitelem, kterého si správní rada zvolí. Nadále je však za základní považován model dualistický a v případě pochybností tak dle zákonné domněnky platí, že byl zvolen tento model. Volba systému vnitřní struktury společnosti je nicméně jednou z povinných náležitostí stanov, měla by tedy být ve stanovách jasně upravena. Zákon také umožňuje změnu vnitřní struktury v průběhu existence společnosti prostřednictvím změny stanov.¹¹⁵ Monistická struktura je tedy z organizačního hlediska jednodušší, protože dva orgány slučuje v jednom – statutárním řediteli.

Pokud se týká již výše zmiňované organizační a administrativní náročnosti, je akciové společnost skutečně nejsložitější strukturou, což potvrzuje například skutečnost, že od 1. 1. 2014 má akciová společnost například i povinnost mít webové stránky a zveřejňovat na nich určité zákonem stanovené informace. Podobně je akciové společnosti uložena celá řada povinností, které má navíc oproti s. r. o. Řada povinností se však týká i samotných akcionářů. Akcionář totiž musí mít povinně bankovní účet vedený v některém z členských států OECD.¹¹⁶ Veškeré tyto povinnosti je nutné znát a především zohlednit při podnikání prostřednictvím akciové společnosti, což obvykle vyžaduje rozsáhlejší personální aparát a znalosti než v případě s. r. o. či jiné formy podnikání.

S tím pak souvisí rovněž skutečnost, že tato forma sice mezi cestovními kancelářemi je běžně využívána, nicméně vyplatí se zejména u větších cestovních kancelářích, které byly přeměnou změněny na akciovou společnost až poté, co se jejich podnikání dostatečně rozšířilo, aby měly k dispozici dostatek personálu i administrativního charakteru, který plnění řady povinností zabezpečuje. Pro větší CK, které již delší dobu podnikají, navíc nebývá problém dát dohromady základní kapitál ve výši 2 000 000 Kč nebo 80 000 Eur. Akciová společnost má pak zásadní výhodu v tom, že na zákazníky obvykle působí seriózněji než menší CK. Stejný efekt lze identifikovat i ve vztahu k obchodním partnerům CK.

---

¹¹⁵ GÜRLICH, Richard. Akciová společnost – systémy vnitřní struktury. Novinky z rekodifikace – advokátní kancelář GÜRLICH & Co. 2014, (26).s. 1. ISSN neuvedeno

¹¹⁶ ČINKOVÁ, Martina. 10 nejdůležitějších změn u akciové společnosti. *Zákony v kapse* [online]. 2013 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://zakonyvkapse.cz/top-10-10-nejdulezitejsich-zmen-u-akciovych-spolecnosti/>.

4.2.3 Společnosti evropského práva

V České republice ve srovnání se všemi výše uvedenými formami podnikání výrazně méně častými formami jsou společnosti evropského práva. Tyto společnosti jsou upraveny zvláštními zákony, a to: ¹¹⁷

- zákonem č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti,
- zákonem č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení,
- zákonem č. 307/2006 Sb., o evropské a družstevní společnosti.

Mezi evropské společnosti tedy řadíme evropskou společnost, evropské hospodářské sdružení a evropskou a družstevní společnost. Právní úprava uvedených společností vychází z práva EU a na českém území se řídí především výše uvedenými zákony a subsidiárně se na ni použije zákon o obchodních korporacích.

Evropská společnost – Societas Europaea (dále také jen „SE“) je nadnárodní právní forma kapitálové společnosti s právní subjektivitou, která byla vytvořena komunitárním právem. Základní kapitál činí minimálně 120 000 Eur. Jedná se o první nadnárodní typ obchodní společnosti přinášející podnikům poprvé v historii možnost přemístit sídlo společnosti bez komplikací a provádět přeshraniční fúze. Účelem je odbourat překážky podnikání vyplývající z rozdílů v právních úpravách obchodních společností jednotlivých členských států a z existence státních hranic pro společnosti a skupiny podnikající na mezinárodní úrovni. Její zakládání ve všech členských státech Evropské unie umožňuje nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů, v českém právu je pak upravena zmíněným zákonem č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti. Evropská společnost se z obchodních společností českého práva nejvíce podobá akciové společnosti a subsidiárně se řídí právní úpravou akciové společnosti v zákoně o obchodních korporacích. ¹¹⁸

---

¹¹⁷ DOLEČEK, Marek. Nadnárodní formy společností. Business info [online]. 2014 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nadnarodni-formy-spolecnosti-ppbi-51141.html#!&chapter=1>

¹¹⁸ Tamtéž.

Evropskou společnost je možné založit jen jedním ze čtyř způsobů transformace, které jsou výslovně upraveny Nařízením Rady ES č. 2157/2001:¹¹⁹

- fúze akciových společností, pokud se alespoň dvě z nich řídí právem různých členských států;
- vytvořením holdingové společnosti zřízené akciovými společnostmi a společnostmi s ručením omezeným, pokud alespoň dvě z nich buď spadají pod pravomoc právního řádu jiného členského státu, nebo pokud alespoň po dobu dvou let disponují pobočkou nebo dceřinou společností nacházející se na území a spravující se právním řádem jiného členského státu;
- vytvořením dceřiné společnosti dvěma či více společnostmi, pokud alespoň dvě ze zúčastněných společností buď spadají pod pravomoc právního řádu různých členských států, nebo nejméně po dobu dvou let disponují pobočkou nebo dceřinou společností nacházející se na území a spravující se právním řádem jiného členského státu;
- změnou právní formy akciové společnosti na SE, pokud tato akciová společnost má alespoň dva roky dceřinou společnost, která se právem jiného členského státu jako akciová společnost řídí.

Další formou evropské společnosti je evropské hospodářské zájmové sdružení (Dále také jen „EHZS“). EHZS je právnickou osobou, která má plnou právní způsobilost, tedy jak způsobilost k právům a povinnostem, tak způsobilost k právním úkonům. Tato právní forma se zakládá smlouvou o sdružení. EHZS je evropskou formou veřejné obchodní společnosti, což znamená, že se vedle nařízení Rady č. 2137/85, o evropském hospodářském zájmovém sdružení, a zákona č. 360/2004 Sb., o evropském hospodářském zájmovém sdružení, řídí subsidiárně rovněž zákonem o obchodních korporacích, a to zejména těmi ustanoveními, která upravují v. o. s.¹²⁰

---

¹¹⁹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 543. ISBN 978-80-7478-735-5.

¹²⁰ DRÁB, Ondřej. Evropské hospodářské zájmové sdružení a jeho právní a daňové aspekty. Daňaři online [online]. 2004 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2719v3537-evropske-hospodarske-zajmove-sdruzeni-a-jeho-pravni-a-danove-aspekty/>

Poslední evropskou společností je evropská družstevní společnost, která je analogií družstva, což je důvodem, proč je zmíněna jen velmi stručně – nelze ji využít jako formu podnikání CK.¹²¹

Za účelem podnikání CK lze ze společností evropského práva využít evropskou společnost a případně i evropské hospodářské zájmové sdružení. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že SE lze založit jen za splnění podmínek stanovených nařízením, které sice jsou u řady CK reálné, nicméně nejsou zcela běžné. EHVS lze založit smlouvou o sdružení, čímž je její založení jednodušší, nicméně jedná se o osobní typ společnosti, což u CK není optimální. Skutečnost je pak taková, že u CK v České republice se s touto formou prakticky téměř nelze setkat.

4.3 Situace v ČR

Obecně je nejčastější právní formou podnikání osob samostatně výdělečně činných, kterých bylo ke konci roku 2014 v ČR 972 356. Hned za OSVČ jsou nejčastější právní formou podnikání v ČR s. r. o., kterých bylo k 31. 12. 2014 v ČR celkem 385 979.¹²² Pokud se týká cestovních kanceláří, nepodařilo se bohužel dohledat přesné statistiky, nicméně z realizovaného namátkového průzkumu lze mít za to, že právní forma fyzické osoby se u cestovních kanceláří téměř nevyskytuje, resp. nepodařilo se žádnou najít. V návaznosti na provedené šetření lze mít za to, že nejčastější formou cestovní kanceláře v ČR je patrně společnost s ručením omezeným, druhou nejčastější formou je pak akciová společnost, což je právní forma zejména velkých CK. Je to dáno zejména tím, že společnost s ručením omezeným je kapitálovou společností, kde společník po splacení základního kapitálu již neručí za závazky společnosti, čímž i v případě, že má CK vysoké závazky, které není schopna plnit, vede to k úpadku pouze společnosti s ručením omezeným a nikoli k tomu, aby společník musel hradit závazky společnosti. Na druhou stranu s. r. o. nepožaduje příliš vysoký základní kapitál, čímž si ji i přes určité zřizovací náklady může dovolit většina začínajících podnikatelů.

---

¹²¹ ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. s. 543. ISBN 978-80-7478-735-5.

¹²² ČSÚ. Statistiky. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

Za účelem potvrzení výše uvedeného tvrzení, byl sestaven přehled příkladů. Ten byl čerpán ze seznamu CK, které jsou členem Asociace cestovních kanceláří.¹²³ CK dle seznamu Asociace využívají ke svému podnikání právní formu kapitálových společností, přičemž menší CK obvykle využívají formu společnosti s ručením omezeným, zatímco větší a známé CK využívají častěji formu akciové společnosti. CK, které mají formu společnosti s ručením omezeným, je však více.

Mezi CK, které mají formu s. r. o., patří například následující CK:

- Aeolus – AEOLUS, řecká cestovní kancelář, s. r. o.
- Brenna – BRENNNA, s. r. o.
- Campana tour – CAMPANATOUR, s. r. o.
- CK Alexandria – Alexandria, s. r. o.
- CK A. Ša, s. r. o.
- CK Nova – CK Nova, s. r. o.
- CK Alpina – Alpina cestovní kancelář, s. r. o.
- CK ULYSSES – ULYSSES T.R.U.S.T. PRAGUE, spol. s r. o.
- CK IRRA – CK IRRA, s. r. o.
- CK Eva Šulcová – CK Eva Šulcová, s. r. o.
- Quality tours – Quality Tours, s. r. o.

Mezi CK, které mají formu a. s., patří například následující CK:

- Invia – Invia.cz, a. s.
- Zájedzdy – Agentura zájedzdy CZ, a. s.
- Eso travel – Cestovní kancelář ESO travel, a. s.
- Čedok – cestovní kancelář Čedok, a. s.
- CK Fischer – CK FISCHER, a. s.

Mezi CK, které mají právní formu FO, patří kupříkladu:

- CK Ádr-tour, Jana Hlináková

---

¹²³ ASOCIACE CK. Adresář 2015. *Asociace cestovních kanceláří ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z: <http://acka.anchoice.cz/img/agencies/524/adresare/adresar2015.pdf>.

- CK Aleš Kučera

Ačkoli průzkum byl spíše namátkového charakteru, v zásadě potvrzuje, že menší a méně známé CK bývají obvykle ve formě s. r. o., známější a větší CK ve formě a. s. Za výjimku z tohoto pravidla lze označit například známou a poměrně velkou CK Alexandria, která je však společností s ručením omezeným. V Asociaci cestovních kanceláří byla zjištěna i právní forma fyzické osoby, již reprezentuje např. CK Ádr-tour, Jana Hlináková, nicméně tato forma byla výjimečná a žádná další právní forma zjištěna nebyla. Je však nutné zmínit, že členství v Asociaci není povinné, tudíž zdaleka ne všechny CK jsou členy. Tím existenci CK, které podnikají jinou formou, nelze v ČR vyloučit, nicméně lze mít za to, že jich bude minimum. Vzhledem k četným specifickým podnikání v cestovním ruchu a vzhledem k řadě rizik s tímto podnikáním spojených lze totiž formu kapitálové společnosti v souvislosti s podnikáním v cestovním ruchu považovat z pohledu podnikatele za patrně nejvýhodnější, resp. nejbezpečnější.

4.4 Doporučení pro CK

Při rozhodování o právní formě podnikání CK by měl podnikatel zejména uvážit následující skutečnosti:

- specifika právní úpravy cestovního ruchu (zákazník = spotřebitel, široká odpovědnost CK apod.),
- specifika cestovního ruchu jako oboru podnikání (velký počet dodavatelů, vliv kurzu cizích měn, vliv politické a bezpečnostní situace v konkrétních zemích, vliv cen paliv apod.),
- ekonomické možnosti (výše základního kapitálu, nutnost investic, otázky zdanění a možnosti daňové optimalizace apod.),
- administrativní náročnost (administrativní povinnosti plynoucí z právních předpisů – například akciová společnost se vyznačuje vyšší administrativní náročností než s. r. o. apod.),
- rozsah podnikání (u menší CK postačuje FO či s. r. o., u velkých CK může být vhodná spíše a. s., případně SE).

V zásadě lze však v českém prostředí a v kontextu právní úpravy, ze které pro CK plyne řada povinností a rovněž vysoká a široce pojatá odpovědnost, doporučit využívat zejména kapitálové společnosti, kde společník v zásadě neručí za závazky společnosti, resp. jen do výše svého vkladu. V případě, že by podnikání nebylo úspěšné, došlo např. ke krachu CK, k insolvenční apod., nehrozí zde v zásadě riziko, že bude společník odpovídat za závazky společnosti. V případě velké CK, která působí na mezinárodní úrovni, je možné v určitých případech (za splnění podmínek plynoucích z nařízení Rady ES č. 2157/2001) využít právní formu SE.

V případě malé cestovní kanceláře a za podmínky, že CK působí převážně na českém trhu (z důvodu znalosti českého práva, smluv s dodavateli uzavíraných dle českého práva, nižších nákladů a závazků, možnosti si reálně ověřit stav ubytování či stravování u dodavatele – zajet se na místo podívat), je možné využít rovněž právní formu podnikání FO – OSVČ dle živnostenského zákona. Tato právní forma je výhodnější zejména z důvodu rychlého začátku podnikání (není nutné zakládat společnost), výhodnějšího zdanění a menší administrativní náročnosti.

5. KOMPARACE SE SLOVENSKOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU

Základní rozdělení právních forem podnikání CK na Slovensku je shodné s Českou republikou. V obou zemích je možné podnikat v cestovním ruchu jak ve formě FO, tak ve formě PO, rovněž typy obchodních společností se neliší, stejně jako se společnosti dělí na osobní a kapitálové. Přesto lze však identifikovat řadu odlišností dílčího charakteru.

Základ právní úpravy forem podnikání CK lze najít zejména v těchto slovenských právních předpisech:

- zákon č. 513/1991 Zb. – obchodný zákonník (obchodní zákoník SR)
- zákon č. 455/1991, o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon SR)
- zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník (občanský zákoník SR)
- zákon č. 281/2001 Z. z., o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr (zákon o podmínkách podnikání v cestovním ruchu SR)

5.1 Podnikání fyzické osoby

Fyzická osoba na Slovensku stejně jako v ČR provozuje CK na základě živnostenského zákona, nicméně zásadní rozdíl spočívá v tom, že zatímco v ČR je nutné získat živnost koncesovanou, na Slovensku se jedná o živnost vázanou. Obsahem této vázané živnosti je provozování cestovní kanceláře. Cestovní kancelář je podnikatel, který na základě živnostenského oprávnění organizuje, nabízí a prodává zájezdy a uzavírá smlouvu o obstarání zájezdu. Cestovní kancelář v rámci živnostenského oprávnění dále:¹²⁴

- organizuje kombinace služeb, nabízí a prodává je jiné cestovní kanceláři za účelem jejího dalšího podnikání,

---

¹²⁴ MV SR. Prevádzkovanie cestovnej kancelárie. Ministerstvo vnútra SR [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?prevadzkovanie-cestovnej-kancelarie-1>

- nabízí a prodává na základě individuální objednávky jednotlivé služby nebo jejich kombinace,
- zprostředkovává prodej jednotlivých služeb pro jinou cestovní kancelář, cestovní agenturu nebo pro jiné právnické osoby a fyzické osoby (dopravců, provozovatelů ubytovacích zařízení, pořadatelů kulturních, sportovních a jiných společenských akcí),
- zprostředkovává prodej zájezdů pro jinou cestovní kancelář; smlouva o zájezdu se v těchto případech musí uzavřít jménem cestovní kanceláře, pro kterou se zájezd zprostředkovává, a tato CK také odpovídá za plnění smlouvy o zájezdu,
- prodává věci související s cestovním ruchem, zejména vstupenky, mapy, plány, jízdní řády, vytištěné průvodce a upomínkové předměty,
- organizuje, nabízí a prodává jednotlivé služby nebo jejich kombinace, které se neposkytují déle než 24 hodin a nezahrnují ubytování přes noc, poskytuje činnost průvodce v cestovním ruchu.

Na provozování vázané živnosti musí zájemce o podnikání získat osvědčení o živnostenském oprávnění, které vydává místně příslušný okresní (živnostenský) úřad v postavení jednotného kontaktního místa (JKM) podle místa bydliště FO, nebo podle adresy místa činnosti podniku zahraniční osoby nebo místa činnosti organizační složky podniku zahraniční osoby na základě ohlášení živnosti.¹²⁵

Pro získání živnostenského oprávnění musí žadatel stejně jako v ČR splňovat obecné a zvláštní podmínky provozování živnosti a uhradit správní poplatek ve výši 15 € (7,5 € v případě elektronického ohlášení živnosti) za každou vázanou živnost. FO, která má v úmyslu provozovat CK jako vázanou živnost, musí stejně jako v ČR splnit obecné a zvláštní podmínky provozování živnosti.¹²⁶

Obecnými podmínkami provozování živnosti vázané jsou:

- dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost (prokazuje se výpisem z rejstříku trestů).

¹²⁵ MV SR. Prevádzkovaníe cestovnej kancelárie. Ministerstvo vnútra SR [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?prevadzkovanie-cestovnej-kancelarie-1>

¹²⁶SLOVENSKO. Zákon č. 455/1991, o živnostenskom podnikaní In. *Zbierka zákonov SR*, ISSN 1793-706X, § 6.

Zvláštní podmínkou provozování živnosti vázané je prokázání odborné způsobilosti, kterou lze v případě provozování CK prokázat následujícím způsobem:¹²⁷

- dokladem prokazujícím ukončení vysokoškolského vzdělání druhého stupně a dva roky praxe v oboru, nebo
- dokladem prokazujícím ukončení vysokoškolského vzdělání prvního stupně nebo vyššího odborného vzdělání a tři roky praxe v oboru, nebo
- dokladem prokazujícím ukončení úplného středního všeobecného vzdělání nebo úplného středního odborného vzdělání a čtyři roky praxe v oboru.

Zde je zřejmý rozdíl oproti ČR, která odlišuje vzdělání v oboru cestovního ruchu, kde praxe v zásadě není vyžadována, a vzdělání mimo obor cestovního ruchu, kde je praxe vždy vyžadována.

V rámci provozování živnosti – CK je podnikatel po celou dobu povinen:

Mít po celou dobu prodeje zájezdu uzavřenou smlouvu o pojištění zájezdu pro případ úpadku s pojišťovnou nebo být členem fondu, nebo mít uzavřenou smlouvu o bankovní záruce s bankou.¹²⁸ Zde lze tedy ve srovnání s českou úpravou identifikovat jiný přístup. CK na Slovensku totiž pojišťuje pro případ úpadku zájezd, zatímco CK v ČR pojišťuje pro případ úpadku sebe samotnou. Rovněž formy zajištění plnění závazků jsou rozdílné, neboť na Slovensku existuje více možností, v ČR totiž nejde pojištění pro případ úpadku řešit bankovní zárukou ani členstvím ve fondu.

V případě zřízení provozních prostorů při provozování živností, pokud to jejich povaha vyžaduje, tyto označit nejpozději v den zahájení provozování živností a oznámit jejich zřízení nejpozději v den jejich zřízení příslušnému JKM (provozovnu je možné zřídit si i později než je den ohlášení živnosti). Na uvedení prostor do provozu se požaduje souhlasné rozhodnutí regionálního úřadu veřejného zdravotnictví dle zákona č. 355/2007 Z. z., o ochraně, podpoře a rozvoji veřejného zdraví a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů).¹²⁹

---

¹²⁷ SLOVENSKO. Zákon č. 455/1991, o živnostenském podnikání In. *Zbierka zákonov SR*, ISSN 1793-706X, § 6.

¹²⁸ MV SR. Prevádzkovanie cestovnej kancelárie. Ministerstvo vnútra SR [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?prevadzkovanie-cestovnej-kancelarie-1>

¹²⁹ Tamtéž.

5.2 Podnikání právnické osoby

Právní úprava podnikání právnických osob se stejně jako v ČR řídí jak živnostenským zákonem, tak i předpisem, který upravuje jednotlivé právní formy. Na Slovensku je tímto předpisem zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník SR. Slovenské právo shodně s českým dělí společnosti na osobní a kapitálové, přičemž mezi osobní patří veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, mezi kapitálové společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Rovněž je shodné s ČR, že právnická osoba má povinnost získat živnostenské oprávnění stejně jako osoba fyzická, s tím, že podmínky pro živnost stanovené musí splňovat zástupce společnosti.¹³⁰

Právní úprava veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti je v zásadě totožná s českou právní úpravou,¹³¹ navíc není za účelem podnikání CK příliš často využívána, tudíž se jí dále práce nezabývá. Důležitější jsou právní formy, kterými jsou společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

Společnost s ručením omezeným se stejně jako v ČR vyznačuje tím, že se jedná o kapitálovou obchodní společnost. Tento typ společnosti je stejně jako v ČR charakteristický tím, že společník za závazky společnosti ručí pouze do výše svého vkladu. Zásadní rozdíl lze však identifikovat ve výši základního kapitálu a vkladu jednotlivého společníka. Minimální hodnota základního kapitálu určená pro společnost s ručením omezeným na Slovensku představuje 5000 Eur (v přepočtu na české koruny cca 130 000 Kč), přičemž je tvořena znalecky oceněnými peněžními i nepeněžními vklady zakladatelů. Základní kapitál tak představuje jakýsi souhrn kapitálových vkladů, přičemž minimální vklad jednoho společníka musí činit nejméně 750 Eur (v přepočtu na české koruny se jedná cca o 20 000 Kč). Zde je tedy především zřejmé, že zatímco v ČR dnešní základní kapitál s. r. o. prakticky není finanční bariérou, která by bránila podnikateli v začátku podnikání či ve změně právní formy na s. r. o., na Slovensku je

---

¹³⁰ SVAZ OBCHODU A CESTOVNÍHO RUCHU ČR (SOČR). Pravidla pro podnikání na Slovensku. Businessinfo.cz [online]. 2009 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pravidla-pro-podnikani-na-slovensku-560.html>

¹³¹ SLOVENSKO. Zákon č. 513/1991 Zb. – Obchodný zákonník. In. *Zbierka zákonov SR*, ISSN 1793-706X.

tomu jinak a je zde doposud zachován „kapitálový“ charakter s. r. o. z hlediska nutnosti vložit základní kapitál.¹³²

Dalším rozdílem mezi českou s. r. o. a slovenskou s. r. o. je omezení, že s. r. o. na Slovensku může založit minimálně jedna a maximálně 50 osob. Toto omezení dříve v ČR existovalo také, nicméně prostřednictvím zákona o obchodních korporacích bylo zrušeno a v ČR tudíž aktuálně žádné takové omezení neexistuje.¹³³

Další odlišností od ČR, kde může být společníkem s. r. o. i právnická osoba bez dalších omezení, je skutečnost, že na Slovensku společnost s jediným společníkem nemůže být jediným zakladatelem nebo jediným společníkem jiné společnosti. Stejně tak je na Slovensku stanoveno omezení, které v ČR rovněž není zavedeno, a to, že fyzická osoba může být jediným společníkem nejvýše ve třech společnostech. Pokud na společnost, která má jednoho společníka, byl vyhlášen konkurz, může tato osoba založit další společnost nejdříve po uplynutí jednoho roku od vypořádání závazků, které se vážou na majetek podléhající konkursu podle pravomocného rozvrhového usnesení soudu. Pokud k úpadku nebo k předlužení, které je důvodem pro podání návrhu na prohlášení konkurzu, došlo úmyslným jednáním prokázaným pravomocným rozhodnutím soudu, ten, kdo úmyslné jednání způsobil, může založit další společnost nejdříve po uplynutí deseti let od vypořádání závazků zaniklé společnosti.¹³⁴ Ve své podstatě je tedy stěžejním rozdílem, že podnikání CK ve formě s. r. o. je na Slovensku výrazně více svázáno různými omezeními.

Druhou ze strany CK častou využívanou právní formou je jak v ČR, tak na Slovensku akciová společnost. Stejně jako u s. r. o. je právní úprava zakotvena zejména v obchodním zákoníku SR. Základní znaky akciové společnosti jsou opět shodné s ČR, což je dáno mimo jiné i evropskou legislativou, která se na regulaci a. s. poměrně intenzivně zaměřuje. Akciová společnost na Slovensku se liší od české například vyšší základního kapitálu. Výše základního kapitálu akciové společnosti je minimálně 25 000 eur. Základní kapitál akciové společnosti může být i vyšší než 25 000 Eur (v ČR 80 000 Eur, popř. 2 000 000 Kč), ale nikdy nemůže klesnout pod tuto hranici. Základní kapitál

---

¹³² REDAKCIA PODNIKAJTE.SK. Charakteristika spoločnosti s ručením obmedzeným. Podnikajte.sk [online]. 2010 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/52/category/sro/article/charakteristika-sro.xhtml>

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ GÚČIK, Marian. Manažment cestovného ruchu. 2. vyd. Banská Bystrica: Dali-BB, 2010. Knižnica cestovného ruchu, 13.s. 66. ISBN 978-80-89090-67-9.

mohou akcionáři splácet peněžítými vklady a v případě soukromé akciové společnosti i nepeněžítými vklady. Jednodušší pro akciovou společnost i pro akcionáře je splacení upsaného základního kapitálu peněžítými vklady.¹³⁵ S ohledem na nižší základní kapitál je pro slovenské CK snazší začít podnikat prostřednictvím a. s., neboť je nutné vložit do společnosti méně prostředků.

Na rozdíl od ČR akciová společnost na Slovensku neumožňuje zřídit monistickou strukturu společnosti, čímž je vždy nutné počítat se dvěma orgány společnosti – tj. s větší organizační a administrativní náročností.¹³⁶ Výhodou slovenské úpravy je však skutečnost, že slovenský zákonodárce nestanoví tolik podmínek pro podnikání a. s. Na rozdíl od českého zákonodárce totiž obvykle nejde nad rámec povinností, které plynou z evropského práva, čímž je administrativa související s akciovou společností na Slovensku o něco menší.

Další formou podnikání CK jsou stejně jako v ČR společnosti evropského práva. S ohledem na skutečnost, že úprava je podrobně upravena na evropské úrovni a není možné se od ní příliš odchýlit, je úprava stejná. Lze tedy podnikat ve formě evropské společnosti a evropského hospodářského zájmového sdružení.

5.3 Doporučení de lege ferenda pro ČR

Z přeložené komparace je zřejmé, že úprava v ČR je novější než úprava na Slovensku, kde se právní forma podnikání obchodních společností ještě stále řídí obchodním zákoníkem z roku 1991, který i v ČR zakotvoval mnohá omezení, která dnes již česká úprava neobsahuje. Dále je zřejmé, že základní principy, jako dělení společností na osobní a kapitálové, rozlišování na podnikání právnických a fyzických osob jsou totožné, což je patrně dáno mimo jiné i dlouhou společnou historií obou zemí. Zásadní odlišnost se podařilo identifikovat v oblasti živnostenského práva, neboť zatímco v ČR je nutné mít k provozování CK koncesi, na Slovensku postačuje vázaná živnost. Rovněž byly zjištěny odlišnosti v pojištění CK proti úpadku v obou zemích.

---

¹³⁵ SLOVENSKO. Zákon č. 513/1991 Zb. – Obchodný zákonník. In. *Zbierka zákonov SR*, ISSN 1793-706X.

¹³⁶ REDAKCIA PODNIKAJTE.SK. Akciová spoločnosť a jej charakteristika. Podnikajte.sk [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/38/category/ine-obchodne-spolocnosti-a-druzstvo/article/charakteristika-as.xhtml>

Z hlediska komparace právnických osob jsou největší rozdíly patrné mezi úpravou společností s ručením omezeným a akciových společností. S ohledem na to, že česká úprava je jednak modernější, jednak propracovanější (zákon o obchodních korporacích se oběma společnostem věnuje ve výrazně více ustanoveních než obchodní zákoník SR), je poměrně obtížné doporučit de lege ferenda změny pro ČR na podkladě komparace se Slovenskem. V zásadě tedy lze doporučit následující čtyři kroky:

- přesunout v ČR živnost provozování CK rovněž do živností vázaných – důvodem tohoto doporučení je jednak skutečnost, že v současnosti by již CK neměly být nějak významně podpojištěné, tudíž by s ohledem na přísnější regulaci pojištění proti úpadku bylo možné zařadit tuto živnost mezi živnosti vázané.
- snížit základní kapitál a. s., a to například na polovinu, tj. 1 000 000 Kč nebo 40 000 Euro. Aktuální úprava je ve své podstatě tím, co zamezuje podnikání řady menších CK ve formě akciové společnosti.
- nevytvářet u akciové společnosti pro podnikatele povinnosti nad rámec evropské úpravy, neboť tyto kroky především komplikují podnikání z administrativních důvodů.
- za zvážení by stála rovněž možnost umožnit i jinou formu zajištění CK proti úpadku – například bankovní záruku, což by dalo cestovním kancelářím možnost volit z více různých poskytovatelů, u kterých by určitá forma „pojištění“ proti úpadku byla využívána.

ZÁVĚR

Cílem předkládané diplomové práce bylo analyzovat právní úpravu cestovních kanceláří a na tomto základě se pokusit zhodnotit, která právní forma podnikání je obecně nejvýhodnější pro běžnou cestovní kancelář. Dílčím cílem práce pak bylo formulovat doporučení pro volbu právní formy CK.

V této souvislosti se práce zaměřila nejprve na specifika právní úpravy cestovního ruchu a specifika podnikání cestovního ruchu (která jsou leckdy rovněž řešena právní úpravou), což umožnilo shrnout nejdůležitější informace, jaké faktory mají dopad na právní formu podnikání v cestovním ruchu.

Dále byla práce zaměřena přímo na právní formy podnikání v cestovním ruchu obecně, kde je možné tyto formy rozdělit do dvou kategorií, a to na cestovní kancelář a cestovní agenturu. Cestovní agentura je s ohledem na skutečnost, že nevyžaduje koncesi ani zákonné pojištění, jednodušší formou podnikání, nicméně s menšími možnostmi nabízet služby. Oproti tomu CK má více možností nabízet služby, ale také více povinností a lze ji provozovat jen na základě koncese.

Dále se práce věnovala několika možným formám podnikání CK, kdy zmínila fyzickou osobu, osobní společnosti, kterými jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost, a konečně společnosti kapitálové, kterými jsou společnost s ručením omezeným a akciová společnost. Právě s. r. o. a a. s. jsou nejčastějšími právními formami CK, přičemž mezi nimi s. r. o. převažuje, nicméně velké a známé CK jsou častěji provozovány ve formě a. s. To potvrzují i údaje Asociace cestovních kanceláří v ČR. Naopak bylo zjištěno, že osobní společnosti či společnosti evropského práva jako formy podnikání CK využívány téměř nejsou.

Právní úprava jednotlivých forem podnikání CK je bohužel natolik obsáhlá, že není možné téma v diplomové práci zcela vyčerpat. Nicméně byla zde snaha alespoň stručně představit všechny základní formy podnikání, které CK mohou využívat.

Dílčím cílem této práce je pak formulovat doporučení pro volbu právní formy CK. V této souvislosti bych začínající cestovní kanceláři na počátku doporučila zvolit právní formu s. r. o. a dle možností vložit do s. r. o. určitý základní kapitál (např. 50 000 Kč), aby cestovní kancelář působila na zákazníky i obchodní partnery důvěryhodně (s. r. o. se základním kapitálem 1 Kč nemusí na obchodní partnery ani na zákazníky působit jako

důvěryhodný partner), nicméně zároveň je nutné se zaměřit na to, aby začínajícího podnikatele základní kapitál na počátku podnikání příliš nezatížil. Je také nutné myslet na skutečnost, že vedle základního kapitálu se s s. r. o. pojí určité náklady na založení (např. náklady na notářský zápis, náklady na zápis do obchodního rejstříku) a aby společnost skutečně začala generovat zisk, je nutné investovat rovněž do její propagace (webové stránky, reklama, katalogy apod.), stejně tak jako samotný provoz CK vyžaduje vynaložení určitých prostředků (např. na pronájem a vybavení prostor CK apod.). Podnikatel by tedy měl prostředky, které má k založení CK k dispozici, vždy rozdělit mezi několik různých investic tak, aby vynaložené prostředky byly využity pokud možno co nejefektivněji.

Výhodou s. r. o. je nesporně skutečnost, že je to právní forma, kde podnikatel neručí po splacení základního kapitálu za závazky společnosti, což je v cestovním ruchu, kde závazky dosahují vysokých částek a závazků obvykle existuje větší množství vůči více subjektům velkou výhodou. Oproti a. s. je pak výhodou nižší základní kapitál a menší administrativní náročnost. Naopak podnikání fyzické osoby bych v cestovním ruchu s ohledem na to, že podnikatel zde ručí za závazky celým svým majetkem, nedoporučovala.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Monografie:

ČERNÁ, Stanislava, Ivana ŠTENGLOVÁ a Irena PELIKÁNOVÁ. Právo obchodních korporací. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-735-5.

ČIŽINSKÁ, Romana a Pavel MARINIČ. *Finanční řízení podniku: moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 204 s. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-3158-2.

GÚČIK, Marian. Manažment cestovného ruchu. 2. vyd. Banská Bystrica: Dali-BB, 2010. Knižnica cestovného ruchu, 13. ISBN 978-80-89090-67-9.

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Právní otázky podnikání v SRN*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2011. ISBN 80-740-0411-2.

HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, xxii, 1459 s. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HORNER, Susan. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času: [aplikovaný marketing služeb]*. Praha: Grada, c2003, 486 s. ISBN 80-247-0202-9.

HULMÁK, Milan. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2014, xxv, 2046 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

HULVA, Tomáš. Ochrana spotřebitele v komunitárním evropském právu. Bulletin advokacie. 2004, č. 7–8. s. 68. ISSN 1210-6348.

JOSKOVÁ, Lucie a kol. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, Právo pro praxi. 207 s. . ISBN 978-80-247-4445-2.

KAMENÍK, Petr a kol. *Živnostenský zákon: Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xxvii, 376 s. ISBN 978-80-7478-471-2.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 6 svazků. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-529-9.

MULAČOVÁ, Věra a Petr MULAČ. *Obchodní podnikání ve 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 520 s. Finanční řízení. ISBN 978-80-247-4780-4.

ORIEŠKA, Ján. Technika služeb cestovního ruchu. 4. české upr. vyd. Praha: Idea servis, 1996, ISBN 80-85970-11-2.

PALATKOVÁ, Monika. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4862-7.

PETRÁŠ, René. *Právo a cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2013, 224 s. ISBN 978-80-7452-032-7.

STAŇKOVÁ, Anna. *Podnikáme úspěšně s malou firmou*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2007, xiv, 199 s. C. H. Beck pro praxi. s. 80. ISBN 978-80-7179-926-9..

SYNEK, Miloslav a Eva KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xxv, 445 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3.

ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 1. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-480-3.

ŠVESTKA, Jiří. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2009, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-108-6.

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. *Podnikání malé a střední firmy*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2012, 332 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4520-6.

ZEMÁNEK, Jiří. Sbližování práva ČR s právem ES. *Evropské právo*. 1998, č. 8. ISSN 1803-2486.

Odborné články:

ASOCIACE CK. Adresář 2015. *Asociace cestovních kanceláří ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-02-08]. Dostupné z:

<http://acka.anchoice.cz/img/agencies/524/adresare/adresar2015.pdf>.

BANDÚROVÁ, Monika. Zájezd jako stěžejní právní pojem v podnikání v cestovním ruchu. *Bulletin advokacie*. 2008, č. 6. s. 38. ISSN 1210-6348.

ČINKOVÁ, Martina. 10 nejdůležitějších změn u akciové společnosti. *Zákony v kapse* [online]. 2013 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://zakonyvkapse.cz/top-10-10-nejdulezitejsich-zmen-u-akciovych-spolecnosti/>.

ČSÚ. Statistiky. Český statistický úřad [online]. 2015 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz>

DOLEČEK, Marek. Nadnárodní formy společností. *Business info* [online]. 2014 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nadnarodni-formy-spolecnosti-ppbi-51141.html#!&chapter=1>

DRÁB, Ondřej. Evropské hospodářské zájmové sdružení a jeho právní a daňové aspekty. *Daňáři online* [online]. 2004 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2719v3537-evropske-hospodarske-zajmome-sdruzeni-a-jeho-pravni-a-danove-aspekty/>

GÜRLICH, Richard. Akciová společnost – systémy vnitřní struktury. *Novinky z rekodifikace - advokátní kancelář GÜRLICH & Co.* 2014, (26).ISSN neuvedeno

LASÁK, Jan. Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky. *Obchodněprávní revue.* 2012, (2). ISSN 1803-6554.

MMR ČR. Pokyny pro vznikající cestovní kanceláře. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2009 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Informace-pro-cestovni-kancelare-a-agentury/Pokyny-pro-vznikajici-cestovni-kancelare.>

MPO ČR. Provozování cestovní kanceláře – získání koncese krok za krokem. *Businessinfo* [online]. 2011 [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/provozovani-cestovni-kancelare-1517.html>.

MV SR. Prevádzkované cestovnej kancelárie. *Ministerstvo vnútra SR* [online]. 2016 [cit. 2016-03-01]. Dostupné z: <http://www.minv.sk/?prevadzkovanie-cestovnej-kancelarie-1>

REDAKCIA PODNIKAJTE.SK. Charakteristika spoločnosti s ručením obmedzeným. *Podnikajte.sk* [online]. 2010 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/52/category/sro/article/charakteristika-sro.xhtml>

REDAKCIA PODNIKAJTE.SK. Akciová spoločnosť a jej charakteristika. Podnikajte.sk [online]. 2015 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/38/category/ine-obchodne-spolocnosti-a-druzstvo/article/charakteristika-as.xhtml>

PETRÁŠ, René. Problémy právni úpravy cestovného ruchu. *Studia turistica*. 2012, roč. 3, č. 1. ISSN 1804-252X. Dostupné také z: <http://www.vspj.cz/soubory/download/id/1177>

REDAKCIA PODNIKAJTE.SK. Charakteristika spoločnosti s ručením obmedzeným. Podnikajte.sk [online]. 2010 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/start-podnikania/c/52/category/sro/article/charakteristika-sro.xhtml>

SVAZ OBCHODU A CESTOVNÍHO RUCHU ČR (SOCR). Pravidla pro podnikání na Slovensku. Businessinfo.cz [online]. 2009 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/pravidla-pro-podnikani-na-slovensku-560.html>

Právní předpisy:

ČESKO. Zákon č. 544/1991 Sb. ze dne 2. října 1991, o živnostenském podnikání. In. *Sbírka zákonů ČR* 2. 10. 1991. ISSN 1211-1244

ČESKO. Zákon č. 159/1999 Sb. ze dne 30. června 1999, o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu. In. *Sbírka zákonů ČR* 30. 6. 1999. ISSN 1211-1244

ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, občanský zákoník. In. *Sbírka zákonů ČR* 22. 3. 2012, ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 90/2012 Sb., ze dne 3. 2. 2012, zákon o obchodních korporacích. In. *Sbírka zákonů ČR* 22.3.2012, ISSN 1211-1244.

SLOVENSKO. Zákon č. 455/1991, o živnostenskom podnikaní. In. *Zbierka zákonov SR*, ISSN 1793-706X, § 6.

Judikatura:

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. března 2003, sp. zn. 32 Odo 616/2002.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 22 Cdo 103/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. 32 Cdo 5089/2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. 25 Cdo 2496/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 1999 sp. zn. 7 Cmo 629/98.

SEZNAM ZKRATEK

A.s. – akciová společnost

CK – cestovní kancelář

Č. – číslo

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

K.s. – komanditní společnost

Sb. – sbírka zákonů – ČR

S.r.o. – společnost s ručením omezeným

V.o.s. – veřejná obchodní společnost

Zb. – sbírka zákonů Slovensko

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Pavla Nováková

Obor: Management cestovního ruchu

Forma studia: Prezenční

Název práce: Právní forma cestovní kanceláře

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 68

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 41

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 5

Počet internetových zdrojů: 16

Vedoucí práce: JUDr. PhDr. René Petráš, PhD.